

ZAKON

O LOKALNIM IZBORIMA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se izbor i prestanak mandata odbornika skupština jedinica lokalne samouprave (u daljem tekstu: odbornici).

Odbornici se biraju na četiri godine.

Osnovna načela lokalnih izbora

Član 2.

Građani biraju odbornike na osnovu opšteg i jednakog izbornog prava.

Izbori za odbornike (u daljem tekstu: lokalni izbori) slobodni su i neposredni, a glasanje je tajno i lično.

Izborno pravo

Član 3.

Pravo da bira odbornike i da bude biran za odbornika ima punoletni državljanin Republike Srbije nad kojim nije produženo roditeljsko pravo, odnosno koji nije potpuno lišen poslovne sposobnosti i koji ima prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave u kojoj ostvaruje izborno pravo.

Lice delimično lišeno poslovne sposobnosti može da bira odbornike i da bude birano za odbornika ako sud rešenjem o delimičnom lišenju poslovne sposobnosti nije utvrdio da je nesposobno da vrši izborno pravo.

Sloboda glasanja

Član 4.

Birač je slobodan da odluči hoće li glasati i kako će glasati.

Niko nema pravo da sprečava ili primorava birača da glasa, da ga poziva na odgovornost zbog toga što je glasao ili što nije glasao i da od njega traži da se izjasni za koga je glasao ili zašto nije glasao.

Jednako izborno pravo i proporcionalni izborni sistem

Član 5.

Birač ima samo jedan glas.

Glasa se za izbornu listu kandidata za odbornike (u daljem tekstu: izborna lista).

Odbornici se biraju u jedinici lokalne samouprave kao jednoj izornoj jedinici.

Odbornički mandati raspodeljuju se izbornim listama srazmerno broju dobijenih glasova, a broj mandata koji pripada izbornim listama utvrđuje se primenom sistema najvećeg količnika.

Odbornički mandati koje je osvojila izborna lista dodeljuju se kandidatima za odbornike prema njihovom redosledu na izornoj listi.

Obaveštavanje o izborima

Član 6.

Građani imaju pravo da preko javnih medijskih servisa budu obavešteni o izbornim programima i aktivnostima podnosilaca izbornih lista, kao i o kandidatima za odbornike u skladu sa propisima koji uređuju javne medijske servise i elektronske medije.

Pružalac medijske usluge dužan je da u toku izborne kampanje podnosiocima proglašanih izbornih lista i kandidatima za odbornike obezbedi zastupljenost bez diskriminacije, u skladu sa propisima koji uređuju javne medijske servise i elektronske medije.

Zabranjeno je 48 časova pre dana glasanja i na dan glasanja do zatvaranja biračkih mesta da se u medijima i na javnim skupovima objavljuju procene rezultata izbora, javno predstavljaju kandidati na izborima i njihovi izborni programi i pozivaju birači da glasaju, odnosno da ne glasaju za određene izborne liste.

Pod medijem se u smislu ovog zakona podrazumevaju dnevne i periodične novine, servis novinske agencije, radio-program i televizijski program i elektronska izdanja tih medija, kao i samostalna elektronska izdanja (uređivački oblikovane internet stranice ili internet portali), a koji su registrovani u Registru medija, u skladu sa zakonom.

Sredstva za sprovođenje izbora

Član 7.

Sredstva za sprovođenje lokalnih izbora obezbeđuju se u budžetu jedinice lokalne samouprave.

Izborna komisija jedinice lokalne samouprave (u daljem tekstu: izborna komisija) utvrđuje naknade za rad u organima za sprovođenje izbora i drugih troškova sprovođenja izbora.

Shodna primena drugog zakona

Član 8.

Odredbe zakona kojim se uređuje izbor narodnih poslanika shodno se primenjuju i na lokalne izbore u pitanjima koja ovim zakonom nisu posebno uređena.

Odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak shodno se primenjuju na odlučivanje o prigovoru.

Odredbe zakona kojim se uređuje upravni spor shodno se primenjuju na odlučivanje o žalbi na rešenje izborne komisije kojim je odlučeno o prigovoru i o žalbi na odluku skupštine jedinice lokalne samouprave (u daljem tekstu: skupština).

II. ORGANI ZA SPROVOĐENJE LOKALNIH IZBORA

1. Zajednička pravila za organe za sprovođenje lokalnih izbora

Nadležnost za sprovođenje lokalnih izbora

Član 9.

Lokalne izbore sprovode izborna komisija i birački odbori.

Opšta pravila o položaju organa za sprovođenje lokalnih izbora

Član 10.

Organi za sprovođenje lokalnih izbora su samostalni i nezavisni i rade na osnovu zakona i propisa donetih na osnovu zakona.

Za svoj rad organi za sprovođenje lokalnih izbora odgovaraju organu koji ih je obrazovao.

Rad organa za sprovođenje lokalnih izbora je javan.

Radu organa za sprovođenje lokalnih izbora ne može da prisustvuje kandidat za odbornika.

Uslove za rad organa za sprovođenje lokalnih izbora obezbeđuje opštinska, odnosno gradska uprava.

Svi državni i drugi organi i organizacije dužni su da pružaju pomoć organima za sprovođenje lokalnih izbora i da im dostavljaju podatke koji su im potrebni za rad.

Član i zamenik člana u organu za sprovođenje lokalnih izbora

Član 11.

Organ za sprovođenje lokalnih izbora čine predsednik i drugi članovi organa za sprovođenje lokalnih izbora i njihovi zamenici.

Isto lice može više puta da bude imenovano u organ za sprovođenje izbora.

Zamenik člana organa za sprovođenje lokalnih izbora ima ista prava i dužnosti kao i član kojeg zamenjuje.

Zamenik člana organa za sprovođenje lokalnih izbora ima pravo glasa samo kada je odsutan član kojeg zamenjuje.

Organ za sprovođenje lokalnih izbora može da ovlasti svog člana, odnosno zamenika člana da u ime tog organa za sprovođenje izbora obavlja pojedine radnje koje su u vezi sa organizacijom, pripremom i sprovođenjem izbora, odnosno glasanja.

Organ za sprovođenje lokalnih izbora u stalnom i proširenom sastavu

Član 12.

Organ za sprovođenje lokalnih izbora radi u stalnom i proširenom sastavu.

Podnosilac proglašene izborne liste ima pravo da predloži člana i zamenika člana organa za sprovođenje lokalnih izbora u proširenom sastavu.

Ako podnosilac proglašene izborne liste ne predloži člana, odnosno zamenika člana organa za sprovođenje lokalnih izbora u proširenom sastavu u roku koji je propisan zakonom, organ nastavlja da radi i punovažno odlučuje bez predstavnika tog podnosioca izborne liste.

Član, odnosno zamenik člana organa za sprovođenje lokalnih izbora u proširenom sastavu ima ista prava i dužnosti kao i član, odnosno zamenik člana u stalnom sastavu.

Opšta pravila o predlaganju članova i zamenika članova u organe za sprovođenje lokalnih izbora

Član 13.

Kada ovlašćeni predlagači predlažu članove i zamenike članova u organe za sprovođenje lokalnih izbora, treba da vode računa o uravnoteženoj zastupljenosti polova i potrebi da se osobe sa invaliditetom uključe u sprovođenje izbornog postupka.

Predlog za imenovanje člana i zamenika člana organa za sprovođenje lokalnih izbora sadrži ime i prezime, jedinstveni matični broj građana (u daljem tekstu: JMBG), mesto i adresu prebivališta, broj telefona i adresu za prijem

elektronske pošte predloženog člana, odnosno zamenika člana i označenje odborničke grupe u skupštini jedinice lokalne samouprave (u daljem tekstu: odbornička grupa) ili drugog ovlašćenog predlagača.

Odlučivanje organa za sprovođenje lokalnih izbora

Član 14.

Organ za sprovođenje lokalnih izbora odlučuje većinom od ukupnog broja glasova članova u stalnom, odnosno proširenom sastavu.

Uslov za članstvo u organu za sprovođenje lokalnih izbora

Član 15.

Za člana i zamenika člana organa za sprovođenje lokalnih izbora može biti imenovano samo ono lice koje ima izbornu pravo i prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave i koje nije odbornik, niti kandidat za odbornika.

Prestanak funkcije u organu za sprovođenje lokalnih izbora

Član 16.

Članu i zameniku člana organa za sprovođenje lokalnih izbora funkcija prestaje po sili zakona, a organ nadležan za njegovo imenovanje po službenoj dužnosti utvrđuje prestanak njegove funkcije:

- 1) ako umre;
- 2) ako izgubi izbornu pravo;
- 3) ako mu prestane prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave;
- 4) kada se proglasi izborna lista na kojoj je kandidat za odbornika;
- 5) ako podnosilac izborne liste koji ga je predložio povuče izbornu listu;
- 6) ako se poništi rešenje o proglašenju izborne liste čiji podnosilac ga je predložio;
- 7) ako je pravosnažnom sudskom odlukom osuđen na kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest meseci;
- 8) ako izgubi radnu sposobnost;
- 9) u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Člana, odnosno zamenika člana organa za sprovođenje lokalnih izbora razrešava organ nadležan za njegovo imenovanje:

- 1) ako podnese ostavku u pismenoj formi;
- 2) ako se naknadno utvrdi da ne ispunjava poseban uslov za imenovanje;
- 3) u drugim slučajevima predviđenim ovim zakonom.

Kada odluka o raspisivanju izbora stupi na snagu, tada je izborna komisija nadležna da razreši člana i zamenika člana izborne komisije u stalnom sastavu, da utvrdi da mu je funkcija prestala po sili zakona, kao i da na predlog ovlašćenog predlagača imenuje novog člana umesto onog koji je razrešen, odnosno kojem je funkcija prestala po sili zakona.

Odluka organa za sprovođenje lokalnih izbora ne može se osporavati na osnovu toga što nije odlučivao u propisanom sastavu ako nije bilo blagovremeno podneto propisano pravno sredstvo kojim je osporen njegov sastav.

Poseban slučaj prestanka funkcije

Član 17.

Isto lice ne može biti član dvaju organa za sprovođenje lokalnih izbora.

Ako je jedno lice imenovano u više organa za sprovođenje lokalnih izbora, po sili zakona mu prestaje funkcija u onom organu u koji je kasnije imenovano.

2. Izborna komisija

Izborna komisija u stalnom sastavu

Član 18.

Izbornu komisiju u stalnom sastavu čine:

- 1) predsjednik, šest članova, zamenik predsjednika i šest zamenika članova u jedinici lokalne samouprave koja ima najviše 50.000 upisanih birača;
- 2) predsjednik, osam članova, zamenik predsjednika i osam zamenika članova u jedinici lokalne samouprave koja ima najviše 100.000 upisanih birača;
- 3) predsjednik, deset članova, zamenik predsjednika i deset zamenika članova u jedinici lokalne samouprave koja ima najviše 500.000 upisanih birača;
- 4) predsjednik, 12 članova, zamenik predsjednika i 12 zamenika članova u jedinici lokalne samouprave koja ima više od 500.000 upisanih birača.

Predsjednika, članove, zamenika predsjednika i zamenike članova izborne komisije imenuje skupština.

Odluka o imenovanju članova i zamenika članova izborne komisije objavljuje se na veb-prezentaciji Republičke izborne komisije (u daljem tekstu: veb-prezentacija).

Mandat stalnog sastava izborne komisije prestaje kada nov saziv skupštine imenuje nov stalni sastav izborne komisije.

Nov saziv skupštine dužan je da imenuje nov stalni sastav izborne komisije u roku od šest meseci od dana konstituisanja skupštine.

Poseban uslov za imenovanje predsjednika i zamenika predsjednika izborne komisije

Član 19.

Za predsjednika i zamenika predsjednika izborne komisije može da bude imenovano samo ono lice koje ima visoko obrazovanje u oblasti pravnih nauka.

Ovlašćeni predlagač za imenovanje članova i zamenika članova izborne komisije u stalnom sastavu

Član 20.

Članovi i zamenici članova izborne komisije u stalnom sastavu imenuju se na predlog odborničkih grupa srazmerno njihovoj zastupljenosti u ukupnom broju odbornika koji pripadaju odborničkim grupama.

Nijedna odbornička grupa ne može da predloži više od polovine članova izborne komisije u stalnom sastavu.

Odbornička grupa koja ima više od polovine od ukupnog broja odbornika predlaže predsjednika, zamenika predsjednika, članove čiji broj zajedno sa predsjednikom nije veći od polovine broja članova izborne komisije i zamenike članova čiji broj zajedno sa zamenikom predsjednika nije veći od polovine broja zamenika članova izborne komisije, dok ostale članove i zamenike članova u izbornoj

komisiji predlažu ostale odborničke grupe srazmerno njihovoj zastupljenosti u ukupnom broju odbornika koji pripadaju odborničkim grupama.

Odborničkom grupom u smislu predlaganja članova i zamenika članova izborne komisije u stalnom sastavu smatra se i odbornik pojedinac ili grupa odbornika koja broji manje od onog broja odbornika koji je potreban za obrazovanje odborničke grupe:

- 1) ako su svi ti odbornici izabrani sa iste izborne liste;
- 2) ako izborna lista na kojoj su izabrani nije osvojila onoliko mandata koliko je potrebno za obrazovanje odborničke grupe;
- 3) ako niko od njih nije pristupio nekoj odborničkoj grupi;
- 4) ako su svi ti odbornici potpisali predlog za imenovanje člana, odnosno zamenika člana izborne komisije u stalnom sastavu.

Ako u skupštini postoji samo jedna odbornička grupa, ona predlaže: predsednika, zamenika predsednika, članove čiji broj zajedno sa predsednikom nije veći od polovine broja članova izborne komisije i zamenike članova čiji broj zajedno sa zamenikom predsednika nije veći od polovine broja zamenika članova izborne komisije, dok preostale članove i zamenike članova u izornoj komisiji predlaže načelnik opštinske, odnosno gradske uprave iz reda zaposlenih u opštinskoj, odnosno gradskoj upravi koji imaju iskustva u sprovođenju izbora.

Ako u skupštini postoje dve odborničke grupe, veća odbornička grupa predlaže predsednika, zamenika predsednika, članove čiji broj zajedno sa predsednikom nije veći od polovine broja članova izborne komisije i zamenike članova čiji broj zajedno sa zamenikom predsednika nije veći od polovine broja zamenika članova izborne komisije, načelnik opštinske, odnosno gradske uprave predlaže jednog člana i zamenika člana iz reda zaposlenih u opštinskoj, odnosno gradskoj upravi koji imaju iskustva u sprovođenju izbora, dok preostale članove i zamenike članova u izornoj komisiji predlaže manja odbornička grupa.

Žalba protiv odluke o imenovanju članova i zamenika članova izborne komisije u stalnom sastavu

Član 21.

Protiv odluke o imenovanju članova i zamenika članova izborne komisije u stalnom sastavu svaki podnosilac izborne liste koja je osvojila mandate u postojećem sazivu skupštine može podneti žalbu višem sudu na čijem se području nalazi sedište skupštine u roku od sedam dana od njenog objavljivanja na veb-prezentaciji.

Žalba se podnosi preko skupštine, koja je dužna da u roku od 24 časa od prijema žalbe dostavi višem sudu žalbu i sve spise tog predmeta.

Viši sud donosi odluku po žalbi u roku od sedam dana od prijema žalbe sa spisima.

Odluka doneta u postupku po žalbi je pravnosnažna i protiv nje se ne mogu podneti vanredna pravna sredstva predviđena zakonom kojim se uređuje upravni spor.

Učesnici u radu izborne komisije bez prava odlučivanja

Član 22.

Učesnici u radu izborne komisije bez prava odlučivanja su sekretar izborne komisije i zamenik sekretara izborne komisije.

Sekretara i zamenika sekretara izborne komisije imenuje skupština na predlog predsednika skupštine.

Za sekretara i zamenika sekretara izborne komisije mogu da budu imenovani sekretar skupštine, zamenik sekretara skupštine, načelnik opštinske, odnosno gradske uprave, zamenik načelnika opštinske, odnosno gradske uprave ili lice iz reda zaposlenih u opštinskoj, odnosno gradskoj upravi koje ima visoko obrazovanje u oblasti pravnih nauka.

Odredbe ovog zakona kojim se uređuje prestanak funkcije u organu za sprovođenje izbora shodno se primenjuju i na sekretara i zamenika sekretara izborne komisije.

Izborna komisija u proširenom sastavu

Član 23.

Člana i zamenika člana izborne komisije u proširenom sastavu imenuje izborna komisija na predlog podnosioca proglašene izborne liste koji mora biti dostavljen najkasnije sedam dana pre dana glasanja.

Izborna komisija dužna je donese rešenje o predlogu za imenovanje člana i zamenika člana izborne komisije u proširenom sastavu u roku od 24 časa od prijema predloga.

Rešenje o imenovanju člana i zamenika člana izborne komisije u proširenom sastavu primenjuje se od narednog dana od dana kada je doneto.

Član, odnosno zamenik člana izborne komisije u proširenom sastavu koji je razrešen, odnosno kojem je funkcija prestala po sili zakona može se promeniti na zahtev podnosioca proglašene izborne liste na čiji predlog je imenovan samo dok izborna komisija radi u proširenom sastavu.

Izborna komisija radi u proširenom sastavu dok ukupan izveštaj o rezultatima lokalnih izbora ne postane konačan.

Prigovor protiv rešenja o predlogu za imenovanje člana i zamenika člana izborne komisije u proširenom sastavu

Član 24.

Protiv rešenja kojim je odbijen ili odbačen predlog za imenovanje člana i zamenika člana izborne komisije u proširenom sastavu podnosilac predloga može podneti prigovor izornoj komisiji u roku od 48 časova od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji.

Protiv rešenja o imenovanju člana i zamenika člana izborne komisije u proširenom sastavu podnosilac proglašene izborne liste, registrovana politička stranka i birač mogu podneti prigovor izornoj komisiji u roku od 48 časova od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji.

Nadležnost izborne komisije

Član 25.

Izborna komisija:

- 1) stara se o zakonitom sprovođenju lokalnih izbora;
- 2) organizuje tehničku pripremu za lokalne izbore;
- 3) objavljuje rokovnik za vršenje izbornih radnji;
- 4) propisuje obrasce za sprovođenje izbornih radnji;
- 5) imenuje, razrešava i konstatuje prestanak funkcije člana i zamenika člana organa za sprovođenje izbora;

6) donosi rešenje kojim proglašava, odbacuje ili odbija da proglasi izbornu listu, kao i zaključak kojim nalaže podnosiocu izborne liste da otkloni nedostatke izborne liste;

7) donosi rešenje kojim konstatuje da je povučena proglašena izborna lista;

8) donosi rešenje kojim konstatuje da mesto kandidata za odbornika na izornoj listi ostaje prazno;

9) određuje biračka mesta;

10) obezbeđuje izborni materijal za sprovođenje lokalnih izbora;

11) utvrđuje oblik, izgled i boju glasačkih listića i kontrolnog lista za proveru ispravnosti glasačke kutije;

12) utvrđuje broj glasačkih listića koji se štampa, kao i broj rezervnih glasačkih listića;

13) odobrava štampanje glasačkih listića i vrši nadzor nad njihovim štampanjem;

14) uređuje način primopredaje izbornog materijala pre i posle glasanja;

15) daje informacije biračima o tome da li je u izvodu iz biračkog spiska evidentirano da su glasali na izborima;

16) dostavlja podatke organima nadležnim za prikupljanje i obradu statističkih podataka;

17) odlučuje o prigovorima, u skladu sa ovim zakonom;

18) utvrđuje na sednici preliminarne rezultate lokalnih izbora za sva biračka mesta koja su obrađena u roku od 24 časa od zatvaranja biračkih mesta;

19) utvrđuje rezultate izbora, donosi i objavljuje ukupan izveštaj o rezultatima izbora;

20) podnosi skupštini izveštaj o sprovedenim izborima;

21) obavlja i druge poslove predviđene ovim zakonom.

Obrasce koji su potrebni za podnošenje izborne liste izborna komisija propisuje u roku od tri dana od dana kada je odluka o raspisivanju izbora stupila na snagu.

Izborna komisija donosi svoj poslovnik i objavljuje ga na veb-prezentaciji.

U svom radu izborna komisija shodno primenjuje uputstva i druge akte Republičke izborne komisije koji se odnose na izbor narodnih poslanika.

Objavljivanje odluka izborne komisije

Član 26.

Odluke izborne komisije objavljuju se na veb-prezentaciji bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 časa od završetka sednice na kojoj su odluke donete i na način koji propisuje Republička izborna komisija.

Na veb-prezentaciji mora biti naznačen datum i vreme objavljivanja odluke.

Kada donese i objavi odluku po zahtevu, izborna komisija je dužna da podnosioca zahteva telefonom ili elektronskom poštom obavesti o tome da je odluka po njegovom zahtevu doneta i objavljena na veb-prezentaciji.

Ako je odluka izborne komisije doneta po zahtevu, podnosilac zahteva može tražiti da mu se pismeni otpravak te odluke uruči u sedištu izborne komisije ili pošalje poštom.

Vreme kada je podnosilac zahteva obavešten telefonom ili elektronskom poštom da je doneta i objavljena odluka po njegovom zahtevu, odnosno vreme kada mu je uručen pismeni otpravak odluke u sedištu izborne komisije ili poslat poštom ne utiče na računanje roka u kojem može da podnese pravna sredstva protiv te odluke.

3. Birački odbor

Imenovanje i trajanje funkcije člana i zamenika člana biračkog odbora

Član 27.

Članovi i zamenici članova biračkog odbora moraju biti imenovani najkasnije deset dana pre dana glasanja.

Predlog za imenovanje članova i zamenika članova biračkih odbora podnosi se najkasnije 15 dana pre dana glasanja.

Funkcija člana i zamenika člana biračkog odbora počinje od dana objavljivanja rešenja o njihovom imenovanju, a prestaje kada se preda izborni materijal posle glasanja i izvrši kontrola zapisnika o radu biračkog odbora, kao i u drugim slučajevima koji su predviđeni zakonom.

Birački odbor u stalnom sastavu

Član 28.

Birački odbor u stalnom sastavu čine predsednik, dva člana, zamenik predsednika i dva zamenika člana koje imenuje izborna komisija na predlog odborničkih grupa.

Postupak predlaganja člana i zamenika člana biračkog odbora u stalnom sastavu propisuje izborna komisija.

Kada predlaže kandidata za predsednika i zamenika predsednika biračkog odbora, odbornička grupa, po mogućnosti, daje prednost licu koje je prošlo obuku za rad u biračkom odboru i ima iskustvo u sprovođenju izbora.

Merila za imenovanje biračkog odbora u stalnom sastavu

Član 29.

Broj predsednika, zamenika predsednika, članova i zamenika članova svih biračkih odbora u stalnom sastavu koji pripada odborničkoj grupi mora da bude srazmeran njenoj zastupljenosti u skupštini na dan kada je odluka o raspisivanju lokalnih izbora stupila na snagu.

Odbornička grupa koja na dan kada je odluka o raspisivanju lokalnih izbora stupila na snagu ima više od polovine od ukupnog broja odbornika predlaže u jednoj polovini biračkih odbora predsednika i dva zamenika člana, a u drugoj polovini biračkih odbora predlaže zamenika predsednika, jednog člana i zamenika drugog člana, dok se preostala mesta u biračkim odborima raspodeljuju ostalim odborničkim grupama srazmerno njihovoj zastupljenosti u skupštini na dan kada je odluka o raspisivanju lokalnih izbora stupila na snagu.

Nijedna odbornička grupa ne može na jednom biračkom mestu da predloži i predsednika i zamenika predsednika biračkog odbora.

Na osnovu zakonom propisanih merila, izborna komisija blagovremeno propisuje i objavljuje na veb-prezentaciji raspored mesta po kojem odborničke grupe predlažu članove i zamenike članova biračkih odbora u stalnom sastavu.

Odborničkom grupom u smislu predlaganja člana biračkog odbora u stalnom sastavu smatra se odbornik pojedinac ili grupa odbornika koja broji manje od onog broja odbornika koji je potreban za obrazovanje odborničke grupe:

- 1) ako su svi ti odbornici izabrani sa iste izborne liste;
- 2) ako izborna lista na kojoj su izabrani nije osvojila onoliko mandata koliko je potrebno za obrazovanje odborničke grupe;
- 3) ako niko od njih nije pristupio nekoj odborničkoj grupi;
- 4) ako su svi ti odbornici potpisali predlog za imenovanje člana, odnosno zamenika člana biračkog odbora u stalnom sastavu.

Predlog za imenovanje člana i zamenika člana biračkog odbora u stalnom sastavu

Član 30.

Predlog za imenovanje člana i zamenika člana biračkog odbora u stalnom sastavu odbornička grupa dostavlja izornoj komisiji na propisanom obrascu.

Ako odbornička grupa ne dostavi blagovremeno predlog za imenovanje člana, odnosno zamenika člana u birački odbor u stalnom sastavu, izborna komisija u birački odbor u stalnom sastavu imenuje lice koje predloži načelnik opštinske, odnosno gradske uprave.

Kada predlaže člana, odnosno zamenika člana u birački odbor u stalnom sastavu, načelnik opštinske, odnosno gradske uprave, po mogućnosti, daje prednost licu koje je prošlo obuku za rad u biračkom odboru i ima iskustvo u sprovođenju izbora.

Birački odbor u proširenom sastavu

Član 31.

Člana i zamenika člana biračkog odbora u proširenom sastavu imenuje izborna komisija na predlog podnosioca proglašene izborne liste.

Predlog za imenovanje člana i zamenika člana biračkog odbora u proširenom sastavu podnosilac proglašene izborne liste dostavlja na obrascu koji propisuje izborna komisija.

Postupak predlaganja člana i zamenika člana biračkog odbora u proširenom sastavu bliže propisuje izborna komisija.

Prigovor protiv rešenja o imenovanju člana i zamenika člana biračkog odbora

Član 32.

Protiv rešenja kojim je odbijen ili odbačen predlog za imenovanje člana, odnosno zamenika člana biračkog odbora podnosilac predloga može podneti prigovor izornoj komisiji u roku od 48 časova od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji.

Protiv rešenja o imenovanju člana, odnosno zamenika člana biračkog odbora u stalnom sastavu podnosilac proglašene izborne liste, odbornička grupa i birač mogu podneti prigovor izornoj komisiji u roku od 48 časova od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji.

Protiv rešenja o imenovanju člana, odnosno zamenika člana biračkog odbora u proširenom sastavu podnosilac proglašene izborne liste i birač mogu podneti prigovor izbornoj komisiji u roku od 48 časova od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji.

Promena člana biračkog odbora

Član 33.

Član, odnosno zamenik člana biračkog odbora u stalnom sastavu može se promeniti na zahtev ovlašćenog predlagача najkasnije tri dana pre dana glasanja.

Izuzetno, predsednik i zamenik predsednika biračkog odbora mogu se promeniti najkasnije do otvaranja biračkog mesta radi glasanja ako umru, razbole se ili izgube izbornu pravo.

Rešenje o promeni člana, odnosno zamenika člana biračkog odbora donosi izborna komisija, odnosno član izborne komisije koga ona za to ovlasti.

III. TOK IZBORNOG POSTUPKA

1. Raspisivanje lokalnih izbora

Nadležnost za raspisivanje lokalnih izbora

Član 34.

Lokalne izbore raspisuje predsednik Narodne skupštine.

Odluka o raspisivanju lokalnih izbora stupa na snagu onog dana kada je objavljena u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Rokovi za raspisivanje lokalnih izbora i glasanje

Član 35.

Odluka o raspisivanju lokalnih izbora donosi se najranije 120 dana, a najkasnije 45 dana pre isteka mandata odbornika.

Od dana raspisivanja lokalnih izbora do dana glasanja ne može proći manje od 45 ni više od 60 dana.

Sadržina odluke o raspisivanju izbora

Član 36.

Odlukom o raspisivanju izbora određuje se dan glasanja.

Kao dan glasanja određuje se neradni dan.

2. Podnošenje izborne liste

Podnosilac izborne liste

Član 37.

Izbornu listu može podneti politička stranka upisana u Registar političkih stranaka (u daljem tekstu: politička stranka), koalicija političkih stranaka (u daljem tekstu: koalicija) i grupa građana.

Izbornu listu ne može podneti koalicija koju čini politička stranka i grupa građana.

Posebno pravilo za grupu građana kao podnosioca izborne liste na lokalnim izborima

Član 38.

Birači koji obrazuju grupu građana radi podnošenja izborne liste za učešće na lokalnim izborima ne moraju imati prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave u kojoj se sprovode izbori.

Posebno pravilo za nosioca liste na lokalnim izborima

Član 39.

Nosilac liste na lokalnim izborima može, ali ne mora istovremeno biti i kandidat za odbornika na toj izbornoj listi.

Nosilac liste na lokalnim izborima ne mora imati prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave na kojoj se sprovode izbori.

Rok za podnošenje izborne liste i njena sadržina

Član 40.

Izborna lista podnosi se neposredno izbornoj komisiji u pismenom i elektronskom obliku na propisanom obrascu, a najkasnije 20 dana pre dana glasanja.

Izborna lista sadrži naziv podnosioca izborne liste, naziv izborne liste, redni broj kandidata za odbornika, kao i ime, prezime, JMBG, zanimanje, mesto i adresu prebivališta za svakog kandidata za odbornika, ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta, broj telefona, adresu za prijem elektronske pošte i potpis lica koje podnosi izbornu listu.

Ako izbornu listu podnosi koalicija, u izbornoj listi se za svakog kandidata za odbornika navodi pun ili skraćeni naziv političke stranke koja ga je kandidovala.

Nakon proglašenja izborne liste, podnosilac izborne liste ne može da menja raspored kandidata na izbornoj listi.

Zastupljenost polova na izbornoj listi

Član 41.

Na izbornoj listi mora biti najmanje 40% pripadnika manje zastupljenog pola, tako da među svakih pet kandidata po redosledu na listi (prvih pet mesta, drugih pet mesta i tako do kraja) moraju biti tri pripadnika jednog i dva pripadnika drugog pola.

Dokumentacija koja se dostavlja uz izbornu listu

Član 42.

Prilikom podnošenja izborne liste izbornoj komisiji obavezno se dostavlja i sledeća dokumentacija:

1) pismena saglasnost svakog kandidata za odbornika da prihvata kandidaturu, na obrascu koji propisuje izborna komisija, a koja sadrži njegovo ime, prezime, JMBG, zanimanje, mesto i adresu prebivališta;

2) isprava o očitanoj ličnoj karti sa mikrokontrolerom (čipom), odnosno fotokopija lične karte bez mikrokontrolera za svakog kandidata za odbornika;

3) zakonom predviđen broj pismenih izjava birača da podržavaju izbornu listu na obrascu koji propisuje izborna komisija koje su overene pre isteka roka za podnošenje izborne liste i koje sadrže ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta za svakog birača;

4) spisak birača koji su potpisali podnete izjave da podržavaju izbornu listu u elektronskom obliku na obrascu koji propisuje izborna komisija, a koji sadrži prezime i ime birača, njegov JMBG i podatke o overitelju koji je overio potpis na izjavi;

5) pismena saglasnost nosioca liste da se u nazivu izborne liste upotrebi njegovo lično ime, koja sadrži njegovo ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta ako izborna lista u svom nazivu sadrži njegovo lično ime i ako on nije potpisao drugi dokument koji se predaje uz izbornu listu, a čije se potpisivanje smatra davanjem saglasnosti da se njegovo lično ime upotrebi u nazivu izborne liste;

6) pismena saglasnost pravnog lica da se u nazivu izborne liste upotrebi njegov naziv, koja sadrži naziv i sedište pravnog lica koje tu saglasnost daje;

7) ovlašćenje da se u ime političke stranke podnese izborna lista ako je ne podnosi zastupnik upisan u Registar političkih stranaka, koje se daje u pismenom obliku, a koje sadrži ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta ovlašćenog lica;

8) koalicioni sporazum ako izbornu listu podnosi koalicija;

9) ovlašćenje da se u ime političke stranke zaključi koalicioni sporazum ako ga nije zaključio zastupnik upisan u Registar političkih stranaka, koje se daje u pismenom obliku, a koje sadrži ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta ovlašćenog lica;

10) sporazum o obrazovanju grupe građana ako izbornu listu podnosi grupa građana;

11) pismena saglasnost da se u nazivu koalicije, odnosno grupe građana upotrebi lično ime fizičkog lica ili naziv pravnog lica, koja sadrži ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta fizičkog lica, odnosno naziv i sedište pravnog lica koje tu saglasnost daje ako koalicija, odnosno grupa građana u svom nazivu sadrži lično ime tog lica, odnosno naziv tog pravnog lica i ako to fizičko lice nije potpisalo neki dokument koji se predaje uz izbornu listu, a čije se potpisivanje smatra davanjem saglasnosti da se njegovo lično ime upotrebi u nazivu koalicije, odnosno grupe građana.

Broj potpisa potreban za proglašenje izborne liste

Član 43.

Za proglašenje izborne liste potrebno je da je svojim potpisima podrži:

1) 200 birača u jedinici lokalne samouprave koja na dan raspisivanja izbora ima najviše 20.000 upisanih birača;

2) 300 birača u jedinici lokalne samouprave koja na dan raspisivanja izbora ima najviše 30.000 upisanih birača;

3) 500 birača u jedinici lokalne samouprave koja na dan raspisivanja izbora ima najviše 50.000 upisanih birača;

4) 600 birača u jedinici lokalne samouprave koja na dan raspisivanja izbora ima najviše 70.000 upisanih birača;

5) 800 birača u jedinici lokalne samouprave koja na dan raspisivanja izbora ima najviše 100.000 upisanih birača;

6) 1.000 birača u jedinici lokalne samouprave koja na dan raspisivanja izbora ima najviše 500.000 upisanih birača;

7) 3.000 birača u jedinici lokalne samouprave koja na dan raspisivanja izbora ima više od 500.000 upisanih birača.

Birač može potpisom podržati više izbornih lista.

Zbirna izborna lista

Član 44.

Izborna komisija donosi odluku kojom utvrđuje zbirnu izbornu listu i objavljuje je na veb-prezentaciji najkasnije 15 dana pre dana glasanja.

Zbirna izborna lista sadrži sve izborne liste sa ličnim imenima svih kandidata za odbornike i podacima o godini njihovog rođenja i zanimanju.

Redosled izbornih lista na zbirnoj izornoj listi utvrđuje se prema redosledu kojim su proglašene.

U jedinici lokalne samouprave u kojoj je na dan raspisivanja izbora u službenoj upotrebi jezik nacionalne manjine, pored zbirne izborne liste koja se štampa na srpskom jeziku ćiriličkim pismom, izrađuje se i zbirna izborna lista na jeziku i pismu nacionalne manjine istim oblikom i veličinom slova.

Zbirna izborna lista mora biti vidno istaknuta na biračkom mestu za vreme glasanja.

IV. GLASANJE I UTVRĐIVANJE REZULTATA IZBORA

Glasački listić

Član 45.

Glasački listić sadrži:

- 1) naziv izbora i datum glasanja;
- 2) redni broj koji se stavlja ispred naziva izborne liste;
- 3) nazive izbornih lista prema redosledu utvrđenom na zbirnoj izornoj listi, sa imenom i prezimenom prvog kandidata sa izborne liste;
- 4) napomenu da se glasa samo za jednu izbornu listu i to tako što se zaokruži redni broj ispred naziva te liste;
- 5) napomenu da je glasanje tajno, da se obavlja iza paravana za glasanje i da nakon što popuni glasački listić, birač treba da ga presavije tako da se ne vidi kako je popunjen i da ga tako presavijenog ubaci u glasačku kutiju;
- 6) otisak pečata izborne komisije.

Broj primeraka zapisnika o radu biračkog odbora

Član 46.

Zapisnik o radu biračkog odbora izrađuje se na propisanom obrascu koji se popunjava u šest primeraka.

Prvi primerak zapisnika o radu biračkog odbora dostavlja se izornoj komisiji, drugi se ističe na biračkom mestu na javni uvid, dok se preostala četiri primerka zapisnika o radu biračkog odbora uručuju predstavnicima izbornih lista koje su osvojile najveći broj glasova na biračkom mestu.

Primopredaja izbornog materijala nakon zatvaranja biračkog mesta

Član 47.

Pošto utvrdi rezultate glasanja, birački odbor bez odlaganja, a najkasnije u roku od 12 časova od zatvaranja biračkog mesta dostavlja izornoj komisiji prvi primerak zapisnika o radu biračkog odbora, izvod iz biračkog spiska, zapečaćene

kovertu u kojima se nalaze kontrolni list, neupotrebljeni glasački listići, nevažeći glasački listići i važeći glasački listići, kao i drugi izborni materijal.

Izborni materijal predaje predsednik biračkog odbora ili njegov zamenik.

Izborni materijal primaju najmanje dva člana lokalne izborne komisije koji su imenovani na predlog različitih predlagača.

Primopredaji izbornog materijala mogu da prisustvuju svi članovi biračkog odbora.

O čuvanju izbornog materijala nakon završetka lokalnih izbora stara se opštinska, odnosno gradska uprava.

Kontrola zapisnika o radu biračkog odbora

Član 48.

Prilikom primopredaje izbornog materijala nakon završetka glasanja predstavnici biračkog odbora i izborne komisije dužni su da izvrše kontrolu zapisnika o radu biračkog odbora, konstatuju eventualne greške u popunjavanju zapisnika i o tome sačine izveštaj.

Ako je prilikom kontrole zapisnika o radu biračkog odbora vršen uvid u izborni materijal, u izveštaj o kontroli zapisnika o radu biračkog odbora unosi se činjenično stanje utvrđeno uvidom u izborni materijal.

U izveštaju o kontroli zapisnika o radu biračkog odbora konstatuje se da li postoje primedbe članova biračkog odbora i posmatrača rada biračkog odbora.

Izborna komisija sve zapisnike o radu biračkog odbora objavljuje na veb-prezentaciji, a ako je ispravljena greška u popunjavanju zapisnika o radu biračkog odbora, objavljuje se i rešenje o ispravljanju zapisnika o radu biračkog odbora.

Postupanje sa lakim greškama

Član 49.

Ako u zapisniku o radu biračkog odbora postoje očigledne omaške u popunjavanju tog zapisnika (lake greške), izborna komisija na osnovu izveštaja o kontroli zapisnika o radu biračkog odbora donosi rešenje o ispravljanju zapisnika o radu biračkog odbora.

Lake greške su:

- 1) ako u zapisniku o radu biračkog odbora nije zabeležen ili je pogrešno zabeležen broj birača koji su upisani u izvod iz biračkog spiska;
- 2) ako u zapisniku o radu biračkog odbora nije zabeležen broj birača koji je izašao na izbore, a ostali rezultati su logičko-računski ispravni;
- 3) ako je u zapisniku o radu biračkog odbora zabeležen broj birača koji je izašao na izbore veći od broja upisanih birača u izvod iz biračkog spiska, a ostali rezultati su logičko-računski ispravni;
- 4) ako u zapisniku o radu biračkog odbora nije zabeležen ukupan broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji, a ostali rezultati su logičko-računski ispravni;
- 5) ako u zapisniku o radu biračkog odbora nije zabeležen broj važećih glasačkih listića, a zbir broja nevažećih glasačkih listića i broja glasova koje je pojedinačno dobila svaka izborna lista jednak je broju glasačkih listića koji se nalaze u glasačkoj kutiji.

Postupanje sa teškim greškama

Član 50.

Ako u zapisniku o radu biračkog odbora postoje grube logičko-računske greške (teške greške), predstavnici biračkog odbora i izborne komisije dužni su da prilikom kontrole zapisnika o radu biračkog odbora izvrše i uvid u izborni materijal.

Izborna komisija na osnovu izveštaja o kontroli zapisnika o radu biračkog odbora donosi rešenje o ispravljanju zapisnika o radu biračkog odbora, rešenje kojim konstatuje da se na određenom biračkom mestu ne mogu utvrditi rezultati glasanja ili rešenje kojim poništava glasanje na biračkom mestu po službenoj dužnosti.

Teške greške su naročito:

1) ako je u zapisniku o radu biračkog odbora broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji veći od broja birača koji su izašli na izbore;

2) ako u zapisniku o radu biračkog odbora zbir broja glasova koje je pojedinačno dobila svaka izborna lista nije jednak broju važećih glasačkih listića, a zbir broja nevažećih glasačkih listića i broja važećih glasačkih listića jednak je broju glasačkih listića koji se nalaze u glasačkoj kutiji;

3) ako je u zapisniku o radu biračkog odbora zbir broja nevažećih glasačkih listića i brojeva glasova koje je pojedinačno dobila svaka izborna lista veći od broja birača koji su upisani u izvod iz biračkog spiska;

4) ako broj važećih glasačkih listića koji je zabeležen u zapisniku o radu biračkog odbora nije jednak zbiru broja glasova koje je pojedinačno dobila svaka izborna lista, a zbir broja nevažećih glasačkih listića i broja glasova koje je pojedinačno dobila svaka izborna lista jednak je broju glasačkih listića koji se nalaze u glasačkoj kutiji;

5) ako u zapisniku o radu biračkog odbora nije zabeležen broj nevažećih glasačkih listića, a zbir broja glasova koje je pojedinačno dobila svaka izborna lista jednak je ili manji od broja glasačkih listića koji se nalaze u glasačkoj kutiji;

6) ako broj nevažećih glasačkih listića koji je zabeležen u zapisniku o radu biračkog odbora nije jednak razlici broja glasačkih listića koji se nalaze u glasačkoj kutiji i broja važećih glasačkih listića, a zbir broja glasova koje je pojedinačno dobila svaka izborna lista jednak je ili manji od broja glasačkih listića koji se nalaze u glasačkoj kutiji.

Kontrola zapisnika o radu biračkog odbora koju vrše članovi i zamenici članova izborne komisije

Član 51.

Član i zamenik člana izborne komisije ima pravo da u roku od 48 časova od završetka glasanja izvrši uvid u izborni materijal sa svakog biračkog mesta i da proveri da li je glasao birač koji mu dostavi svoju adresu, JMBG i pismenu saglasnost za tu proveru.

Zahtev za kontrolu zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku

Član 52.

Na zahtev koji se podnosi u roku od 48 časova od zatvaranja biračkih mesta, izborna komisija određuje da se uvidom u izborni materijal izvrši kontrola zapisnika o radu biračkih odbora sa najviše 5% biračkih mesta.

Zahtev za kontrolu zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku mogu podneti proglašena opoziciona izborna lista (izborna lista čiji podnosilac nema odbornike u skupštini, odnosno izborna lista čiji podnosilac nije deo skupštinske većine) koja je

prema preliminarnim rezultatima izbora osvojila više od 2% glasova i svaka proglašena opoziciona manjinska izborna lista.

Ako je zahtevana kontrola zapisnika o radu biračkih odbora po uzorku za više od 5% biračkih mesta, kontrola zapisnika o radu biračkih odbora vrši se na onim biračkim mestima na kojima je upisano najviše birača.

Protiv rešenja kojim je odbijen ili odbačen zahtev za kontrolu zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku podnosilac zahteva može podneti prigovor izbornoj komisiji u roku od 48 časova od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji.

Protiv rešenja kojim je usvojen zahtev za kontrolu zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku podnosilac proglašene izborne liste može podneti prigovor izbornoj komisiji u roku od 48 časova od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji.

Kontrola zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku

Član 53.

O izvršenoj kontroli zapisnika o radu biračkih odbora izborna komisija sačinjava izveštaj i objavljuje ga na veb-prezentaciji.

Ako se na osnovu kontrole zapisnika o radu biračkih odbora u pogledu broja glasova koji je dobila određena izborna lista utvrdi da postoji ukupno odstupanje između sadržine izbornog materijala i zapisnika o radu biračkog odbora veće od 10% na svim kontrolisanim biračkim mestima, vrši se kontrola zapisnika o radu biračkog odbora sa još 5% biračkih mesta.

Ako se nakon dodatne kontrole zapisnika o radu biračkih odbora u pogledu broja glasova koji je dobila određena izborna lista utvrdi da postoji ukupno odstupanje između sadržine izbornog materijala i zapisnika o radu biračkog odbora veće od 10% na svim kontrolisanim biračkim mestima, vrši se kontrola svih zapisnika o radu biračkog odbora.

Kontrola zapisnika o radu biračkih odbora po uzorku završava se kada izborna komisija usvoji izveštaj kojim se konstatuje da na kontrolisanom uzorku ne postoji odstupanje između sadržine izbornog materijala i zapisnika o radu biračkih odbora veće od 10%, odnosno izveštaj o rezultatima kontrole svih biračkih mesta.

Pravne posledice kontrole zapisnika o radu biračkog odbora

Član 54.

Ako je prilikom kontrole zapisnika o radu biračkog odbora koju vrše članovi i zamenici članova izborne komisije, kao i prilikom kontrole zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku konstatovano da se ne slažu sadržina izbornog materijala i zapisnik o radu biračkog odbora, izborna komisija donosi rešenje o ispravljanju zapisnika o radu biračkog odbora.

Ako je prilikom kontrole zapisnika o radu biračkog odbora koju vrše članovi i zamenici članova izborne komisije, kao i prilikom kontrole zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku konstatovano da postoji nepravilnost koja je razlog da se glasanje na biračkom mestu poništi po službenoj dužnosti, izborna komisija donosi rešenje kojim poništava glasanje na biračkom mestu.

Ako postoji osnovana sumnja da je veliko neslaganje između sadržine izbornog materijala i zapisnika o radu biračkog odbora posledica svesne i namerne aktivnosti koja je usmerena na to da se utvrdi neistinit rezultat lokalnih izbora, izborna komisija je dužna da protiv članova biračkog odbora podnese krivičnu prijavu nadležnom javnom tužilaštvu.

Nemogućnost da se utvrde rezultati glasanja na biračkom mestu

Član 55.

Izborna komisija po službenoj dužnosti donosi rešenje kojim konstatuje da se na određenom biračkom mestu ne mogu utvrditi rezultati glasanja:

- 1) ako glasanje na tom biračkom mestu nije održano ili ako je prekinuto, a nije nastavljeno;
- 2) ako ne dobije zapisnik o radu biračkog odbora;
- 3) ako dostavljeni zapisnik o radu biračkog odbora nisu potpisala najmanje tri člana biračkog odbora;
- 4) ako postoje grube logičko-računske greške u popunjavanju zapisnika o radu biračkog odbora koje se nisu mogle otkloniti ni nakon uvida u celokupni izborni materijal sa biračkog mesta.

Rešenje kojim se konstatuje da se na biračkom mestu ne mogu utvrditi rezultati glasanja objavljuje se na veb-prezentaciji.

Protiv rešenja kojim se po službenoj dužnosti konstatuje da se na biračkom mestu ne mogu utvrditi rezultati glasanja podnosilac proglašene izborne liste i birač koji je upisan u izvod iz biračkog spiska na tom biračkom mestu mogu podneti prigovor izornoj komisiji u roku od 72 časa od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji.

Poništavanje glasanja na biračkom mestu po službenoj dužnosti

Član 56.

Izborna komisija po službenoj dužnosti donosi rešenje kojim poništava glasanje na biračkom mestu ako utvrdi:

- 1) da je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji veći od broja birača koji su izašli na izbore;
- 2) da je birački odbor omogućio da glasa lice koje nije upisano u izvod iz biračkog spiska;
- 3) da u glasačkoj kutiji nema kontrolnog lista, odnosno da kontrolni list nije popunjen ili da ga nije potpisao prvi birač i bar jedan član biračkog odbora;
- 4) da je zbir broja neupotrebljenih glasačkih listića i broja glasačkih listića u glasačkoj kutiji veći od broja glasačkih listića koje je primio birački odbor.

Rešenje kojim se po službenoj dužnosti poništava glasanje na biračkom mestu objavljuje se na veb-prezentaciji.

Protiv rešenja kojim se po službenoj dužnosti poništava glasanje na biračkom mestu podnosilac proglašene izborne liste i birač koji je upisan u izvod iz biračkog spiska na tom biračkom mestu mogu podneti prigovor izornoj komisiji u roku od 72 časa od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji.

Prigovor na glasanje na biračkom mestu

Član 57.

Podnosilac proglašene izborne liste ima pravo da u roku od 72 časa od zatvaranja biračkog mesta podnese prigovor na glasanje na biračkom mestu zbog nepravilnosti tokom sprovođenja glasanja.

Birač može u roku od 72 časa od zatvaranja biračkog mesta podneti prigovor na glasanje na biračkom mestu na kojem je upisan u izvod iz biračkog spiska ako ga

je birački odbor neosnovano sprečio da glasa ili ako mu je na biračkom mestu povređeno pravo na slobodno i tajno glasanje.

O prigovoru na glasanje na biračkom mestu odlučuje izborna komisija, koja je dužna da u roku od 72 časa od prijema prigovora donose rešenje po tom prigovoru i objavi ga na veb-prezentaciji.

Ponavljanje glasanja

Član 58.

Glasanje na biračkom mestu se ponavlja ako je konstatovano da se na tom biračkom mestu ne mogu utvrditi rezultati glasanja ili ako je glasanje na tom biračkom mestu poništeno.

Rešenje o sprovođenju ponovnog glasanja na biračkom mestu izborna komisija donosi u roku od tri dana od dana kada je na veb-prezentaciji objavljeno rešenje kojim je konstatovano da se na tom biračkom mestu ne mogu utvrditi rezultati glasanja, odnosno rešenje kojim je glasanje na tom biračkom mestu poništeno.

Ako je protiv rešenja kojim je konstatovano da se na biračkom mestu ne mogu utvrditi rezultati glasanja, odnosno rešenja kojim je glasanje na biračkom mestu poništeno podneto pravno sredstvo, rok za donošenje rešenja o sprovođenju ponovnog glasanja na tom biračkom mestu računa se od dana kada je izornoj komisiji dostavljena odluka po pravnom sredstvu.

Ponovno glasanje sprovodi se u roku od deset dana od dana donošenja rešenja o sprovođenju ponovnog glasanja.

Ukupan izveštaj o rezultatima lokalnih izbora

Član 59.

Izborna komisija u roku od 96 časova od zatvaranja biračkih mesta donosi i objavljuje za sva biračka mesta ukupan izveštaj o rezultatima lokalnih izbora koji sadrži: broj birača upisanih u birački spisak, broj birača koji je izašao na izbore, broj birača koji su glasali, broj nevažećih glasačkih listića, broj važećih glasačkih listića, broj glasova koji je dobila svaka izborna lista i broj mandata koji je dobila svaka izborna lista.

Broj birača koji su glasali utvrđuje se na osnovu broja glasačkih listića koji se nalaze u glasačkim kutijama.

Ako je podneto pravno sredstvo zbog nepravilnosti tokom sprovođenja glasanja na biračkom mestu i ako je podneto pravno sredstvo protiv rešenja kojim se konstatuje da se na biračkom mestu ne mogu utvrditi rezultati glasanja, odnosno rešenja kojim se poništava glasanje na biračkom mestu, rok za donošenje i objavljivanje ukupnog izveštaja o rezultatima lokalnih izbora računa se od dana kada su izornoj komisiji dostavljene odluke o svim podnetim pravnim sredstvima.

Ako se na pojedinim biračkim mestima sprovodi ponovno glasanje, rok za donošenje i objavljivanje ukupnog izveštaja o rezultatima lokalnih izbora računa se od zatvaranja biračkog mesta na kojem je najkasnije ponovljeno glasanje odnosno od dana kada su lokalnoj izornoj komisiji dostavljene odluke o svim eventualno podnetim pravnim sredstvima u vezi sa ponovnim glasanjem.

Ako je podnet zahtev da se izvrši kontrola zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku, rok za donošenje i objavljivanje ukupnog izveštaja o rezultatima lokalnih izbora računa se od završetka kontrole zapisnika o radu biračkog odbora.

Protiv ukupnog izveštaja o rezultatima lokalnih izbora podnosilac proglašene izborne liste i birač mogu podneti prigovor izornoj komisiji u roku od 72 časa od objavljivanja ukupnog izveštaja na veb-prezentaciji.

Objavljivanje ukupnog izveštaja o rezultatima lokalnih izbora

Član 60.

Izborna komisija na veb-prezentaciji objavljuje ukupan izveštaj o rezultatima lokalnih izbora i rezultate glasanja za svako biračko mesto.

Ukupan izveštaj o rezultatima izbora objavljuje se na način na koji se objavljuju propisi jedinice lokalne samouprave.

Neposredno po završetku izbora, izborna komisija dostavlja ministarstvu koje je nadležno za lokalnu samoupravu ukupan izveštaj o rezultatima lokalnih izbora.

V. RASPODELA, DODELJIVANJE I PRESTANAK MANDATA

Izborni cenzus

Član 61.

U raspodeli mandata mogu učestvovati samo izborne liste koje su dobile najmanje 3% glasova od broja birača koji su glasali.

Ako nijedna izborna lista nije dobila 3% glasova od broja birača koji su glasali, onda sve izborne liste koje su dobile glasove mogu učestvovati u raspodeli mandata.

Sistem najvećeg količnika

Član 62.

Mandati se raspodeljuju tako što se ukupan broj glasova koji je dobila izborna lista koja učestvuje u raspodeli mandata podeli svakim brojem od jedan do broja odbornika koji ima skupština.

Dobijeni količnici razvrstavaju se po veličini tako da izbornoj listi pripada onoliko mandata koliko ima svojih količnika među najvećim količnicima svih izbornih lista koje učestvuju u raspodeli.

Broj najvećih količnika je broj odbornika koji ima skupština.

Ako dve ili više izbornih lista dobiju količnike iste vrednosti na osnovu kojih se raspodeljuje mandat, prednost ima izborna lista koja je dobila veći broj glasova.

Ako određenoj izbornoj listi pripada više mandata nego što ima kandidata za odbornike, mandat koji se ne dodeli toj izbornoj listi dodeljuje se izbornoj listi kojoj pripada sledeći najveći količnik za koji nije dodeljen mandat.

Izbornoj listi koja je prešla izborni cenzus, a po sistemu najvećeg količnika joj ne pripadne mandat dodeljuje se jedan mandat na račun izborne liste kojoj pripada poslednji količnik na osnovu kojeg se dobija mandat, a koja nije izborna lista nacionalne manjine i koja je dobila više od jednog mandata.

Dodeljivanje mandata

Član 63.

Izborna komisija u roku od sedam dana od dana objavljivanja ukupnog izveštaja o rezultatima lokalnih izbora rešenjem dodeljuje mandate kandidatima za odbornike po njihovom redosledu na izbornoj listi, počev od prvog kandidata sa izborne liste i izdaje uverenja o izboru za odbornika.

Potvrđivanje mandata

Član 64.

Mandat odbornika počinje da teče onog dana kada je potvrđen.

O potvrđivanju mandata odbornika odlučuje skupština na konstitutivnoj sednici.

Sazivanje konstitutivne sednice skupštine

Član 65.

Konstitutivnu sednicu skupštine saziva predsednik skupštine iz prethodnog saziva u roku od deset dana od dana objavljivanja rešenja o dodeli mandata na veb-prezentaciji, tako da se ta sednica održi najkasnije 30 dana od dana objavljivanja rešenja o dodeli mandata na veb-prezentaciji.

Odlučivanje na konstitutivnoj sednici

Član 66.

Konstitutivnoj sednici skupštine predsedava najstariji kandidat za odbornika kojem je dodeljen mandat.

Ako najstariji kandidat za odbornika kojem je dodeljen mandat ne može ili neće da predsedava, konstitutivnoj sednici skupštine predsedava najstariji prisutni kandidat za odbornika kojem je dodeljen mandat.

O potvrđivanju mandata odbornika, na osnovu izveštaja verifikacionog odbora, skupština odlučuje javnim glasanjem.

U glasanju mogu učestvovati kandidati za odbornike kojima je dodeljen mandat i koji imaju uverenje izborne komisije da su izabrani.

Protiv odluke skupštine donete u vezi sa potvrđivanjem mandata odbornika na konstitutivnoj sednici podnosilac proglašene izborne liste koja je osvojila mandate može podneti žalbu višem sudu na čijem se području nalazi sedište skupštine u roku od sedam dana od dana donošenja odluke.

Žalba se podnosi preko skupštine, koja je dužna da u roku od dva dana od dana prijema žalbe dostavi višem sudu žalbu i sve spise tog predmeta.

Viši sud donosi odluku po žalbi u roku od 30 dana od dana prijema žalbe sa spisima.

Odluka doneta u postupku po žalbi je pravnosnažna i protiv nje se ne mogu podneti vanredna pravna sredstva predviđena zakonom kojim se uređuje upravni spor.

Prestanak mandata

Član 67.

Pre isteka vremena na koje je izabran odborniku prestaje mandat:

- 1) kada skupština na konstitutivnoj sednici potvrdi mandate odbornika iz narednog saziva;
- 2) ako umre;
- 3) ako je pravnosnažnom sudskom odlukom potpuno lišen poslovne sposobnosti, odnosno ako je pravnosnažnom sudskom odlukom kojom je delimično lišen poslovne sposobnosti utvrđeno da je nesposoban da vrši izbornu pravo;
- 4) ako je izgubio državljanstvo Republike Srbije;
- 5) ako mu prestane prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave;
- 6) ako je pravnosnažnom sudskom odlukom osuđen na kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest meseci;
- 7) donošenjem odluke o raspuštanju skupštine;

8) ako je preuzeo funkciju koja je po Ustavu i zakonu nespojiva s funkcijom odbornika;

9) ako podnese ostavku.

Odborniku mandat prestaje kada nastupi slučaj koji predstavlja razlog za prestanak mandata.

Ostavka odbornika

Član 68.

Ostavka odbornika podnosi se u pismenoj formi, a potpis podnosioca mora biti overen u skladu sa zakonom kojim se uređuje overavanje potpisa.

Ostavka se lično podnosi skupštini u roku od tri dana od dana overe potpisa podnosioca.

Ostavka je punovažna samo ako je potpis odbornika overen nakon što mu je potvrđen mandat.

Odbornik može podneti ostavku i usmeno na sednici skupštine.

Ostavka se ne može opozvati.

Odborniku mandat prestaje onog dana kada podnese ostavku.

Konstatovanje da je odborniku prestao mandat

Član 69.

Skupština donosi odluku kojom konstatuje da je odborniku prestao mandat odmah nakon što primi obaveštenje o razlozima za prestanak njegovog mandata, na sednici koja je u toku, odnosno na prvoj narednoj sednici.

Odluka kojom se konstatuje da je odborniku prestao mandat objavljuje se na veb-prezentaciji.

Žalba protiv odluke o prestanku mandata odbornika

Član 70.

Protiv odluke skupštine kojom se konstatuje da je odborniku prestao mandat odbornik kojem je konstatovan prestanak mandata može podneti žalbu višem sudu na čijem se području nalazi sedište skupštine u roku od sedam dana od dana donošenja te odluke.

Žalba se podnosi preko skupštine, koja je dužna da u roku od dva dana od dana prijema žalbe dostavi višem sudu žalbu i sve spise tog predmeta.

Viši sud donosi odluku po žalbi u roku od 30 dana od dana prijema žalbe sa spisima.

Odluka doneta u postupku po žalbi je pravosnažna i protiv nje se ne mogu podneti vanredna pravna sredstva predviđena zakonom kojim se uređuje upravni spor.

Pravno sredstvo kada skupština ne donese odluku da je odborniku prestao mandat

Član 71.

Ako skupština odluku kojom konstatuje da je odborniku prestao mandat ne donese u roku koji je predviđen ovim zakonom, podnosilac izborne liste sa koje je taj odbornik izabran ili taj odbornik mogu zahtevati da skupština donese odluku kojom konstatuje da je tom odborniku prestao mandat u roku od tri dana od dana kada primi njihov zahtev.

Ako skupština ni po zahtevu ne donese odluku kojom konstatuje da je odborniku prestao mandat, podnosilac zahteva da se takva odluka donese može podneti žalbu višem sudu na čijem se području nalazi sedište skupštine u roku od sedam dana od dana kada je istekao rok za donošenje te odluke po zahtevu.

Žalba se podnosi preko skupštine, koja je dužna da u roku od dva dana od dana prijema žalbe dostavi višem sudu žalbu i sve spise tog predmeta.

Viši sud donosi odluku po žalbi u roku od 30 dana od dana prijema žalbe sa spisima.

Odluka doneta u postupku po žalbi je pravnosnažna i protiv nje se ne mogu podneti vanredna pravna sredstva predviđena zakonom kojim se uređuje upravni spor.

Popunjavanje upražnjenog odborničkog mesta

Član 72.

Mandat koji prestane odborniku pre nego što istekne vreme na koje je izabran izborna komisija rešenjem dodeljuje prvom narednom kandidatu sa iste izborne liste kojem nije bio dodeljen mandat odbornika u roku od dva dana od dana kada je konstatovano da je prestao mandat.

Ako na izbornoj listi nema kandidata kojima nije dodeljen mandat, upražnjeno odborničko mesto se popunjava tako što se mandat dodeljuje prvom kandidatu s druge izborne liste koja ima sledeći najveći količnik za koji nije bio dodeljen mandat odbornika.

Mandat novog odbornika počinje da teče od dana kada mu je skupština potvrdila mandat.

Mandat novog odbornika može trajati najduže do isteka vremena na koje je izabran odbornik kome je prestao mandat.

Protiv odluke skupštine donete u vezi sa potvrđivanjem mandata novog odbornika podnosilac proglašene izborne liste koja je osvojila mandate, odbornik i kandidat za odbornika na izbornoj listi sa koje je izabran novi odbornik mogu podneti žalbu višem sudu na čijem se području nalazi sedište skupštine u roku od sedam dana od dana donošenja odluke.

Žalba se podnosi preko skupštine, koja je dužna da u roku od dva dana od dana prijema žalbe dostavi višem sudu žalbu i sve spise tog predmeta.

Viši sud donosi odluku po žalbi u roku od 30 dana od dana prijema žalbe sa spisima.

Odluka doneta u postupku po žalbi je pravnosnažna i protiv nje se ne mogu podneti vanredna pravna sredstva predviđena zakonom kojim se uređuje upravni spor.

Popunjavanje upražnjenog odborničkog mesta sa koalicione izborne liste

Član 73.

Mandat koji odborniku predloženom na koalicionalnoj izbornoj listi prestane pre isteka vremena na koje je izabran dodeljuje se prvom sledećem kandidatu iste političke stranke na toj izbornoj listi kojem nije bio dodeljen mandat odbornika.

Ako na izbornoj listi nema kandidata iste političke stranke kojem nije dodeljen mandat, upražnjeno odborničko mesto se popunjava tako što se mandat dodeljuje prvom sledećem kandidatu sa izborne liste kojem nije bio dodeljen mandat ako koalicionim sporazumom nije predviđeno da se u takvom slučaju mandat dodeljuje

prvom sledećem kandidatu određene političke stranke kojem nije bio dodeljen mandat odbornika.

Ponovno dodeljivanje mandata odborniku

Član 74.

Odbornik kojem je mandat prestao pošto je izabran na funkciju gradonačelnika, zamenika gradonačelnika ili člana gradskog veća, odnosno predsednika opštine, zamenika predsednika opštine ili člana opštinskog veća može po prestanku te funkcije podneti zahtev da mu se ponovo dodeli mandat u istom sazivu skupštine ako postoji upražnjeno odborničko mesto koje pripada njegovoj izbornoj listi.

VI. POSEBNA PRAVILA ZA IZBORNE LISTE NACIONALNIH MANJINA

Izborna lista nacionalne manjine

Član 75.

Izbornom listom nacionalne manjine u smislu ovog zakona smatra se ona izborna lista za koju je izborna komisija utvrdila da je osnovni cilj njenog podnošenja predstavljanje i zastupanje interesa nacionalne manjine, kao i zaštita i poboljšanje prava pripadnika nacionalne manjine, u skladu sa međunarodnim pravnim standardima.

Izborna komisija posebnim rešenjem utvrđuje da izborna lista ima položaj izborne liste nacionalne manjine u smislu ovog zakona istovremeno kada je proglašava, a na predlog podnosioca izborne liste koji mora biti podnet zajedno sa izbornom listom.

Izborna komisija može da zatraži mišljenje nadležnog nacionalnog saveta nacionalne manjine o tome da li određena izborna lista može imati položaj izborne liste nacionalne manjine.

Podnosilac izborne liste nacionalne manjine može biti samo politička stranka nacionalne manjine ili koalicija koju čine isključivo političke stranke nacionalnih manjina.

Izborna lista može imati položaj izborne liste nacionalne manjine u smislu odredaba ovog zakona kojima se uređuje broj potpisanih izjava birača koji podržavaju izbornu listu i način raspodele mandata samo ako prema podacima poslednjeg popisa stanovništva na teritoriji jedinice lokalne samouprave žive pripadnici nacionalne manjine koje ta izborna lista predstavlja i ako je procenat pripadnika te nacionalne manjine u ukupnom broju stanovnika na teritoriji jedinice lokalne samouprave manji od 50%.

Zabrana da se izigra zakon

Član 76.

Izborna komisija rešenjem odbija predlog da se određenoj izbornoj listi utvrdi da ima položaj izborne liste nacionalne manjine ako je nosilac liste ili kandidat za odbornika na izbornoj listi lice za koje je opštepoznato da je član druge političke stranke koja nije politička stranka nacionalne manjine ili ako se utvrde druge okolnosti koje nesumnjivo ukazuju na nameru da se izigra zakon.

Položaj izborne liste nacionalne manjine prilikom kandidovanja

Član 77.

Izborna komisija može proglasiti izbornu listu nacionalne manjine ako podnosilac izborne liste dostavi broj potpisanih i overenih izjava birača da podržavaju izbornu listu koji je dvostruko manji od broja koji se traži po opštim pravilima ovog zakona.

Položaj izborne liste nacionalne manjine prilikom raspodele mandata

Član 78.

Izborna lista nacionalne manjine učestvuje u raspodeli mandata i onda kada dobije manje od 3% glasova od broja birača koji su glasali.

Kada se raspodeljuju mandati primenom sistema najvećeg količnika, količnici izbornih lista nacionalnih manjina koje su osvojile manje od 3% glasova uvećavaju se za 35%.

VII. ZAŠTITA IZBORNOG PRAVA

Pravna sredstva u sprovođenju lokalnih izbora

Član 79.

Pravna sredstva u sprovođenju lokalnih izbora su prigovor i žalba.

Opšta pravila o pravu na prigovor

Član 80.

Podnosilac proglašene izborne liste ima pravo da podnese prigovor protiv donete odluke, preduzete radnje i zbog propuštanja da se donese odluka, odnosno preduzme radnja u sprovođenju lokalnih izbora ako ovim zakonom nije propisano drugačije.

Podnosilac izborne liste, politička stranka, odbornička grupa, kandidat za odbornika, birač i lice čije je ime u nazivu izborne liste ili podnosioca izborne liste mogu podneti prigovor kada je to propisano ovim zakonom.

Sadržina prigovora

Član 81.

Prigovor mora da bude razumljiv i da sadrži sve ono što je potrebno da bi po njemu moglo da se postupi, a naročito:

- 1) označenje da se prigovor podnosi izornoj komisiji;
- 2) ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta, broj telefona i adresu za prijem elektronske pošte podnosioca prigovora ako je podnosilac prigovora fizičko lice;
- 3) naziv i sedište podnosioca prigovora i ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta, broj telefona i adresu za prijem elektronske pošte lica koje je ovlašćeno da zastupa podnosioca prigovora ako je podnosilac prigovora pravno lice;
- 4) naziv proglašene izborne liste, naziv podnosioca proglašene izborne liste i ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta, broj telefona i adresu za prijem elektronske pošte lica koje je ovlašćeno da zastupa podnosioca proglašene izborne liste ako prigovor podnosi podnosilac proglašene izborne liste;
- 5) potpis podnosioca prigovora;

6) predmet prigovora, a naročito tačan naziv odluke uz označenje donosioca, datuma donošenja i broja pod kojim je zavedena odluka ako se prigovorom osporava odluka, odnosno tačan opis radnje uz naznačenje ko je i kada tu radnju preduzeo ako se prigovorom osporava radnja u izbornom postupku;

7) činjenice na kojima se zasniva prigovor;

8) dokaze.

Ako je prigovor nerazumljiv ili nepotpun, izborna komisija donosi rešenje kojim ga odbacuje.

Rok za podnošenje prigovora

Član 82.

Prigovor se može podneti u roku od 72 časa od objavljivanja odluke, odnosno preduzimanja radnje koju podnosilac smatra nepravilnom, ako drugačije nije određeno ovim zakonom.

Prigovor zbog toga što nije doneta odluka, odnosno preduzeta radnja u roku koji je propisan zakonom ili podzakonskim aktom Republičke izborne komisije može se podneti u roku od 72 časa od isteka roka u kojem je odluka trebalo da bude doneta, odnosno u kojem je radnja trebalo da bude preduzeta, ako drugačije nije određeno ovim zakonom.

Nadležnost za odlučivanje po prigovoru

Član 83.

O prigovoru odlučuje izborna komisija.

Izborna komisija je dužna da u roku od 72 časa od prijema prigovora donese i objavi rešenje o prigovoru.

Prigovor i rešenje o prigovoru izborna komisija objavljuje na veb-prezentaciji.

Odluke izborne komisije po prigovoru

Član 84.

Ako izborna komisija usvoji prigovor poništava odluku donetu u sprovođenju izbora, odnosno radnju preduzetu u sprovođenju izbora.

Kada nađe da odluku protiv koje je podnet prigovor treba poništiti, izborna komisija može doneti drugu odluku umesto poništene.

Žalba protiv rešenja izborne komisije kojim je odlučeno po prigovoru

Član 85.

Protiv rešenja izborne komisije kojim je odbačen ili odbijen prigovor podnosilac prigovora može podneti žalbu višem sudu na čijem se području nalazi sedište skupštine u roku od 72 časa od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji.

Žalba zbog toga što u propisanom roku nije doneta odluka o prigovoru može se podneti u roku od 72 časa od isteka roka u kojem je trebalo da bude doneta odluka o prigovoru.

Protiv rešenja izborne komisije kojim je usvojen prigovor podnosilac proglašene izborne liste, podnosilac izborne liste, politička stranka, odbornička grupa, kandidat za odbornika, birač i lice čije je ime u nazivu izborne liste ili u nazivu donosioca izborne liste mogu podneti žalbu višem sudu u roku od 72 časa od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji ako im je time što je usvojen prigovor neposredno povređen pravni interes.

Postupanje po žalbi

Član 86.

Izborna komisija dužna je da u roku od 24 časa od prijema žalbe dostavi višem sudu žalbu i sve spise tog predmeta.

Viši sud donosi odluku po žalbi u roku od 72 časa od prijema žalbe sa spisima.

Odluku donetu u postupku po žalbi viši sud dostavlja podnosiocu žalbe preko izborne komisije.

Odluke višeg suda po žalbi

Član 87.

Ako viši sud usvoji žalbu, on poništava odluku donetu u sprovođenju izbora, odnosno radnju preduzetu u sprovođenju izbora.

Kada nađe da odluku protiv koje je podneta žalba treba poništiti, viši sud može meritorno odlučiti po prigovoru ako priroda stvari to dozvoljava i ako utvrđeno činjenično stanje pruža pouzdan osnov za to.

Odluka višeg suda kojom je meritorno odlučeno po prigovoru u svemu zamenjuje poništenu odluku.

Odluka doneta u postupku po žalbi je pravnosnažna i protiv nje se ne mogu podneti vanredna pravna sredstva predviđena zakonom kojim se uređuje upravni spor.

Ako viši sud usvoji žalbu i poništi odluku donetu u sprovođenju izbora, odnosno radnju preduzetu u sprovođenju izbora, odgovarajuća odluka biće doneta, odnosno odgovarajuća radnja se preduzeima najkasnije za deset dana od dana kada je izborna komisija primila odluku višeg suda.

Objavljivanje pravnih sredstava i odluka po pravnim sredstvima

Član 88.

Izborna komisija na veb-prezentaciji objavljuje sva podneta pravna sredstva i odluke koje su donete po njima.

VIII. ISTOVREMENO ODRŽAVANJE LOKALNIH IZBORA I REPUBLICĀKIH IZBORA

Koordinirano sprovođenje izbora

Član 89.

Ako se lokalni izbori održavaju istog dana kada i izbori za predsednika Republike i/ili izbori za narodne poslanike (u daljem tekstu: republički izbori), glasa se na istim biračkim mestima, a glasanje sprovode isti birački odbori.

Izborni materijal

Član 90.

Glasački listići, kao i kontrolni listovi za lokalne izbore i za republičke izbore ne mogu biti iste boje.

Za svako biračko mesto obezbeđuju se zasebni izvodi iz biračkog spiska i zasebne glasačke kutije za lokalne izbore i za republičke izbore.

Za svako biračko mesto obezbeđuju se zasebne vreće za pakovanje izbornog materijala za lokalne izbore i za republičke izbore koje moraju biti različite boje.

Birački odbor u stalnom sastavu

Član 91.

Glasanje na lokalnim izborima koji se održavaju istog dana kada i republički izbori sprovode birački odbori u stalnom sastavu koji su obrazovani u skladu sa zakonom kojim se uređuje izbor narodnih poslanika.

U nacionalno mešovitoj jedinici lokalne samouprave, u smislu zakona kojim se uređuje lokalna samouprava, glasanje na lokalnim izborima i na republičkim izborima koji se održavaju istog dana sprovode birački odbori koji u stalnom sastavu imaju predsednika, tri člana i njihove zamenike.

Predsednik biračkog odbora, dva člana i tri zamenika člana imenuju se na predlog poslaničkih grupa u Narodnoj skupštini tako da broj predsednika, članova i zamenika članova u stalnom sastavu svih biračkih odbora na teritoriji jedinice lokalne samouprave koji pripada poslaničkoj grupi mora da bude srazmeran njenoj zastupljenosti u Narodnoj skupštini na dan kada je odluka o raspisivanju lokalnih izbora stupila na snagu.

Zamenik predsednika biračkog odbora i jedan član biračkog odbora imenuju se na predlog odborničkih grupa u skupštini tako da broj zamenika predsednika i članova u stalnom sastavu svih biračkih odbora na teritoriji jedinice lokalne samouprave koji pripada odborničkoj grupi mora da bude srazmeran njenoj zastupljenosti u skupštini na dan kada je odluka o raspisivanju lokalnih izbora stupila na snagu.

Organi za sprovođenje izbora u proširenom sastavu

Član 92.

Podnosilac proglašene izborne liste za lokalne izbore i predlagač kandidata na republičkim izborima ima pravo da predloži člana i zamenika člana u organe za sprovođenje izbora u proširenom sastavu.

Ako je ista politička stranka, koalicija, odnosno ista grupa građana predlagač kandidata na republičkim izborima i podnosilac proglašene izborne liste za izbor odbornika, ona u organe za sprovođenje izbora u proširenom sastavu može predložiti samo jednog člana i jednog zamenika člana.

Ocena istovetnosti koalicija, odnosno grupa građana

Član 93.

Istovetnost koalicija, odnosno grupa građana u smislu predlaganja člana i zamenika člana u organe za sprovođenje izbora u proširenom sastavu ne ceni se prema nazivu koalicije, odnosno grupe građana, već prema potpisnicima koalicionog sporazuma, odnosno sporazuma o obrazovanju grupe građana.

Koalicija koja je predlagač kandidata za republičke izbore i koalicija koja je podnosilac proglašene izborne liste za izbor odbornika smatraju se istom koalicijom ako je i jednu i drugu obrazovalo više od polovine istih političkih stranaka.

Grupa građana koja je predlagač kandidata za republičke izbore i grupa građana koja je podnosilac proglašene izborne liste za izbor odbornika smatraju se istom grupom građana ako je i jednu i drugu obrazovalo više od polovine istih birača.

Postupanje kada politička stranka na jednim izborima učestvuje samostalno, a na drugim u koaliciji

Član 94.

Ako dve ili više političkih stranaka na republičkim izborima učestvuju samostalno, a na lokalnim izborima u koaliciji, svaka od njih ima pravo da predloži po

jednog člana i jednog zamenika člana u organe za sprovođenje izbora u proširenom sastavu.

Ako dve ili više političkih stranaka na republičkim izborima učestvuju u koaliciji, a na lokalnim izborima učestvuju samostalno, njima zajedno pripada pravo da predlože jednog člana i jednog zamenika člana u organe za sprovođenje izbora u proširenom sastavu.

Položaj članova organa za sprovođenje izbora u proširenom sastavu

Član 95.

Član organa za sprovođenje izbora u proširenom sastavu koji je imenovan na predlog političke stranke, koalicije, odnosno grupe građana koja učestvuje na jednim izborima može glasati samo za one odluke organa za sprovođenje izbora koje su zajedničke za oba izborna postupka (npr. određivanje biračkih mesta, obrazovanje biračkog odbora u stalnom sastavu) i koje se odnose samo na onaj izborni postupak u kojem njegov predlagač učestvuje.

IX. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za obrazovanje izborne komisije

Član 96.

Skupština obrazuje izbornu komisiju u skladu sa ovim zakonom u roku od sedam dana od njegovog stupanja na snagu.

Privremeno zadržavanje nadležnosti Upravnog suda

Član 97.

Upravni sud je nadležan da odlučuje po žalbi protiv rešenja izborne komisije kojim je odlučeno po prigovoru podnetom protiv donete odluke, preduzete radnje i zbog propuštanja da se donese odluka, odnosno preduzme radnja u sprovođenju lokalnih izbora koji budu raspisani u roku od jedne godine od dana kada je ovaj zakon stupio na snagu.

Upravni sud je nadležan da odlučuje po žalbi na odluku o imenovanju članova i zamenika članova izborne komisije u stalnom sastavu, po žalbi protiv odluke donete u vezi sa potvrđivanjem mandata odbornika, po žalbi na odluku kojom je konstatovano da je prestao mandat odbornika, kao i po žalbi zbog toga što nije doneta odluka o prestanku mandata odbornika ako su te žalbe podnete u roku od godinu dana od dana kada je ovaj zakon stupio na snagu.

Privremeno uvećanje broja članova i zamenika članova organa za sprovođenje izbora u stalnom sastavu

Član 98.

Prve lokalne izbore koji budu raspisani nakon stupanja na snagu ovog zakona sprovode izborne komisije u čiji stalni sastav, osim članova i zamenika članova koji se imenuju po opštim pravilima ovog zakona, ulazi još po jedan član i zamenik člana koje imenuje Republička izborna komisija na predlog predsednika Narodne skupštine, a mandat im traje dok ukupan izveštaj o rezultatima lokalnih izbora ne postane konačan.

U sprovođenju prvih lokalnih izbora koji budu raspisani nakon stupanja na snagu ovog zakona učestvuju birački odbori u čiji stalni sastav osim članova i zamenika članova koji se imenuju po opštim pravilima ovog zakona, ulazi još po jedan član i zamenik člana koje imenuje Republička izborna komisija na predlog predsednika Narodne skupštine.

Propis koji prestaje da važi

Član 99.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o lokalnim izborima („Službeni glasnik RS”, br. 129/07, 34/10 – US, 54/11, 12/20, 16/20 – Autentično tumačenje i 68/20).

Stupanje na snagu

Član 100.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi člana 180. stav 3. Ustava Republike Srbije kojim je utvrđeno da se odbornici skupština jedinica lokalne samouprave biraju na period od četiri godine, na neposrednim izborima, tajnim glasanjem, u skladu sa zakonom.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Predložena rešenja imaju za cilj ustanovljavanje višeg stepena demokratičnosti i transparentnosti izbornog procesa, pre svega na taj način što se izborni postupak na lokalnom nivou vlasti usaglašava sa novim rešenjima u Zakonu o izboru narodnih poslanika, koji se istovremeno predlaže.

Potrebno je i ovde naglasiti da se može smatrati da je čitav proces koji bi trebalo da dovede do novog značajnog unapređenja izbornih uslova u skladu sa međunarodnim standardima otpočeo sa samim završetkom prethodnih parlamentarnih izbora, odnosno kada je Kancelarija za demokratske institucije i ljudska prava Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (ODIHR) objavila Konačni izveštaj o parlamentarnim izborima u Republici Srbiji koji su održani 21. juna 2020, sa odgovarajućim preporukama za unapređenje izbornog procesa. Nakon toga, Vlada je na sednici od 3. decembra 2020. godine formirala Radnu grupu za saradnju sa Organizacijom za evropsku bezbednost i saradnju i Kancelarijom za demokratske institucije i ljudska prava, radi obezbeđenja primene datih preporuka. S obzirom na to da je primarni zadatak Radne grupe bio da koordinira i prati primenu preporuka iz Izveštaja Misije ODIHR o proceni izbora potrebno je bilo uspostaviti konsultativni proces sa političkim strankama o izbornom procesu koji će uključiti predstavnike Evropskog parlamenta. Imajući u vidu potrebu da se u konsultativni proces uključi što veći broj političkih stranaka, što bi moralo uključivati na ravnopravnim osnovama i one političke stranke koje žele dijalog o izbornim uslovima bez učešća stranih odnosno međunarodnih činilaca, organizovan je još jedan format dijaloga, u kome su učestvovala te stranke pod pokroviteljstvom Narodne skupštine, a bez učešća predstavnika Evropskog parlamenta.

Rezultat ta dva dijaloga, zasnovanih na preporukama ODIHR koji su se odvijali paralelno jesu sa jedne strane Mere za unapređenje sprovođenja izbornog procesa koje su predložili kofasilitatori tokom procesa Međustranačkog dijaloga uz posredovanje Evropskog parlamenta od 18. septembra 2021, a sa druge strane Sporazum o unapređenju uslova za održavanje izbora, koji su potpisali članovi Radne grupe za međustranački dijalog bez stranog posredovanja, 29. oktobra 2021. godine.

Na svim gore navedenim dokumentima, kao i na preporukama ODIHR, zapravo se baziraju zakonska rešenja koja se predlažu u novom zakonu o izboru narodnih poslanika, pa se rešenja u ovom zakonu usklađuju sa rešenjima iz predloga tog zakona.

III. OBJAŠNENJE POJEDINAČNIH REŠENJA

1. UVODNE NAPOMENE

Iako se zadržavaju dosadašnja zakonska rešenja koja se mogu smatrati osnovnim postulatima izbornog procesa (jedinica lokalne samouprave kao jedna izborna jedinica, glasanje za izbornu listu, sa koje kandidati dobijaju mandate prema

redosledu na listi, primena sistema najvećeg količnika prilikom raspodele mandata, izborni cenzus od 3% i dr), može se opravdano reći da zakon donosi značajne novine u pogledu organizacije i rada organa za sprovođenje izbora, posebno u pogledu transparentnosti njihovog rada i šireg kruga subjekata iz političkog života koji učestvuju u njihovom radu, pa i imaju dodatna ovlašćenja u pogledu kontrole pravilnosti sprovođenja izbornog postupka. Takođe, tu su i posebna pravila koja unapređuju položaj pripadnika nacionalnih manjina kao učesnika u izbornom postupku. Posebno je važno napomenuti rešenja koja donose precizna pravila o sastavu organa za sprovođenje izbora u slučaju istovremenih republičkih izbora, za narodne poslanike odnosno predsednika Republike, sa jedne strane i lokalnih izbora sa druge strane, čiji je cilj viši stepen transparentnosti rada tih organa i učešće u radu predstavnika šireg kruga subjekata koji su učesnici izbora.

Jednu od bitnih novina, koju treba navesti na ovom mestu, predstavlja predlog da se nadležnosti za odlučivanje po žalbama koje, u skladu sa odredbama ovog zakona, podnose ovlašćeni podnosioci, sa Upravnog suda prenesu na više sudove opšte nadležnosti. Na ovaj način, kroz diverzifikaciju odlučivanja prenošenjem nadležnosti sa jednog, Upravnog suda sa tri područna odeljenja, na 25 viših sudova, zaštita izbornog prava će se učiniti bitno efikasnijom, naročito kada se lokalni izbori istovremeno sprovode u velikom broju jedinica lokalne samouprave.

2. OSNOVNE ODREDBE (čl. 1. do 8)

Osnovnim odredbama uređuju se predmet zakona, osnovna načela lokalnih izbora, prema kojima građani biraju odbornike skupština jedinica lokalne samouprave na osnovu opšteg i jednakog izbornog prava (član 2. stav 1), izbori za odbornike skupština jedinica lokalne samouprave su slobodni i neposredni, a glasanje je tajno i lično (član 1. stav 2).

Važno je napomenuti rešenje iz člana 3. kojim je dodatno precizirana definicija aktivnog i pasivnog izbornog prava u smislu Ustavne odredbe. Prema predloženom rešenju, izborno pravo ima i punoletna osoba koja je delimično poslovno sposobna ako sud u rešenju o delimičnom lišenju poslovne sposobnosti nije izričito utvrdio da je nesposobna da vrši izborno pravo. Na taj način, delimično lišenje poslovne sposobnosti, samo po sebi, ne dovodi do gubitka izbornog prava. Takvim predloženim rešenjem uklanjaju se sva ograničenja izbornog prava po osnovu intelektualnih teškoća i psihosocijalnog invaliditeta i srpsko zakonodavstvo se usklađuje sa ciljevima Konvencije UN o pravima osobama sa invaliditetom.

Pravo da bira odbornike i da bude biran za odbornika ima punoletni državljanin Republike Srbije nad kojim nije produženo roditeljsko pravo, odnosno koji nije potpuno lišen poslovne sposobnosti i koji ima prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave u kojoj ostvaruje izborno pravo. Lice delimično lišeno poslovne sposobnosti može da bira odbornike i da bude birano za odbornika **ako sud rešenjem o delimičnom lišenju poslovne sposobnosti nije utvrdio da je nesposobno da vrši izborno pravo** (član 3).

Osnovnim odredbama utvrđuje se i da je birač slobodan da odluči hoće li glasati i kako će glasati (član 4. stav 1), da birač ima samo jedan glas (član 5. stav 1), kao i da glasa za izbornu listu kandidata za odbornike (član 5. stav 2). Takođe, utvrđeno je i da se odbornici biraju u jedinici lokalne samouprave kao jednoj izornoj jedinici (član 5. stav 3). Odbornički mandati raspodeljuju se izbornim listama srazmerno broju dobijenih glasova, primenom sistema najvećeg količnika (član 5. stav 4). Osnovne odredbe sadrže i načelna određenja u odnosu na obaveštavanje o izborima (član 6), sredstvima za sprovođenje izbora (član 7) i o shodnoj primeni

drugih zakona (član 8), što se odnosi na shodnu primenu zakona kojim se uređuju izbor narodnih poslanika, opšti upravni postupak i upravni spor.

3. ORGANI ZA SPROVOĐENJE IZBORA (čl. 9. do 33)

Prema predloženim rešenjima, lokalne izbore sprovode izborna komisija i birački odbori (član 9). Organi za sprovođenje izbora rade u stalnom i proširenom sastavu (član 12. stav 1). Podnosilac proglašene izborne liste ima pravo da predloži člana i zamenika člana organa za sprovođenje izbora u proširenom sastavu (član 12. stav 2).

Nadležnosti izborne komisije su: 1) stara se o zakonitom sprovođenju lokalnih izbora; 2) organizuje tehničku pripremu za lokalne izbore; 3) objavljuje rokovnik za vršenje izbornih radnji; 4) propisuje obrasce za sprovođenje izbornih radnji; 5) imenuje, razrešava i konstatuje prestanak funkcije člana i zamenika člana organa za sprovođenje izbora; 6) donosi rešenje kojim proglašava, odbacuje ili odbija da proglasi izbornu listu, kao i zaključak kojim nalaže podnosiocu izborne liste da otkloni nedostatke izborne liste; 7) donosi rešenje kojim konstatuje da je povučena proglašena izborna lista; 8) donosi rešenje kojim konstatuje da mesto kandidata za odbornika na izbornoj listi ostaje prazno; 9) određuje biračka mesta; 10) obezbeđuje izborni materijal za sprovođenje lokalnih izbora; 11) utvrđuje oblik, izgled i boju glasačkih listića i kontrolnog lista za proveru ispravnosti glasačke kutije; 12) utvrđuje broj glasačkih listića koji se štampa, kao i broj rezervnih glasačkih listića; 13) odobrava štampanje glasačkih listića i vrši nadzor nad štampanjem; 14) uređuje način primopredaje izbornog materijala pre i posle glasanja; 15) daje informacije biračima o tome da li su u izvodu iz biračkog spiska evidentirani da su glasali na izborima; 16) dostavlja podatke organima nadležnim za prikupljanje i obradu statističkih podataka; 17) odlučuje o prigovorima, u skladu sa ovim zakonom; 18) utvrđuje na sednici preliminarne rezultate lokalnih izbora za sva biračka mesta koja su obrađena u roku od 24 časa od zatvaranja biračkih mesta; 19) utvrđuje rezultate izbora, donosi i objavljuje ukupan izveštaj o rezultatima izbora; 20) podnosi skupštini izveštaj o sprovedenim izborima; 21) obavlja i druge poslove predviđene ovim zakonom. Obrasce koji su potrebni za podnošenje izborne liste izborna komisija propisuje u roku od tri dana od dana kada je odluka o raspisivanju izbora stupila na snagu. Izborna komisija donosi svoj poslovnik i objavljuje ga na veb-prezentaciji. U svom radu, izborna komisija shodno primenjuje uputstva i druge akte Republičke izborne komisije koji se odnose na izbor narodnih poslanika (član 25).

Novine u organizacionom smislu koje uvažavaju obim poslova kao kriterijum jesu način određivanja stalnog sastava izbornih komisija.

Izbornu komisiju u stalnom sastavu čine:

- 1) predsednik, šest članova, zamenik predsednika i šest zamenika članova u jedinicama lokalne samouprave koje imaju najviše 50.000 upisanih birača;
- 2) predsednik, osam članova, zamenik predsednika i osam zamenika članova u jedinicama lokalne samouprave koje imaju najviše 100.000 upisanih birača;
- 3) predsednik, deset članova, zamenik predsednika i deset zamenika članova u jedinicama lokalne samouprave koje imaju najviše 500.000 upisanih birača;
- 4) predsednik, 12 članova, zamenik predsednika i 12 zamenika članova u jedinicama lokalne samouprave koje imaju više od 500.000 upisanih birača.

Predsednika, članove, zamenika predsednika i zamenike članova izborne komisije imenuje skupština. Odluka o imenovanju članova i zamenika članova izborne komisije objavljuje se na veb-prezentaciji Republičke izborne komisije. Nov saziv skupštine dužan je da imenuje nov stalni sastav izborne komisije u roku od šest meseci od dana konstituisanja skupštine. Kada skupština imenuje nov stalni sastav izborne komisije, prestaje mandat prethodnog stalnog sastava izborne komisije (član

18). Članovi i zamenici članova izborne komisije u stalnom sastavu imenuju se na predlog odborničkih grupa srazmerno njihovoj zastupljenosti u ukupnom broju odbornika koji pripadaju odborničkim grupama (član 20).

Bitnu novinu predstavlja i odredba o tome u kojim slučajevima se pravo predlaganja članova i zamenika članova lokalne izborne komisije (kao i biračkih odbora) u stalnom sastavu može priznati i samostalnom odborniku ili grupi odbornika koji nisu članovi nijedne odborničke grupe, a sve u cilju postizanja što bolje reprezentacije svih političkih opcija zastupljenih u lokalnoj skupštini. Tako se odborničkom grupom u smislu predlaganja članova i/ili zamenika članova organa za sprovođenje lokalnih izbora u stalnom sastavu smatra odbornik pojedinac ili grupa odbornika koja broji manje od onog broja odbornika koji je potreban za obrazovanje odborničke grupe: 1) ako su svi ti odbornici izabrani sa iste izborne liste; 2) ako izborna lista na kojoj su izabrani nije osvojila onoliko mandata koliko je potrebno za obrazovanje odborničke grupe; 3) ako niko od njih nije pristupio nekoj odborničkoj grupi; 4) ako su svi ti odbornici potpisali predlog za imenovanje člana, odnosno zamenika člana organa za sprovođenje lokalnih izbora u stalnom sastavu

U tom smislu, bitno je napomenuti da predložena zakonska rešenja podrazumevaju da u raspodelu mesta koja pripadaju ovlašćenim predlagateljima u izbornoj komisiji ulaze ne samo mesta članova, već i zamenika članova izborne komisije, usled čega bi srazmerna raspodela mesta mogla da dovede do situacije da najmanjem ovlašćenom predlagatelju pripadne samo mesto zamenika člana u izbornoj komisiji. Ovakvo rešenje, dalje, podrazumeva da kompletiranje sastava izborne komisije podrazumeva i političke konsultacije i dogovore, uz poštovanje zakonom utvrđenih pravila za sastavljanje izborne komisije u stalnom sastavu.

Predlaže se i preciziranje kruga lica iz reda kojih se imenuju sekretari i zamenici sekretara izbornih komisija, kao učesnika u radu izbornih komisija bez prava odlučivanja, kao i određivanje ovlašćenog predlagачa za njihovo imenovanje (član 21).

Posebnu novinu predstavljaju i precizna pravila o merilima za imenovanje lica u stalni sastav biračkih odbora. Broj predsednika, zamenika predsednika, članova i zamenika članova svih biračkih odbora u stalnom sastavu koji pripada odborničkoj grupi mora da bude srazmeran njenoj zastupljenosti u skupštini na dan kada je odluka o raspisivanju lokalnih izbora stupila na snagu. Odbornička grupa koja na dan kada je odluka o raspisivanju lokalnih izbora stupila na snagu ima više od polovine od ukupnog broja odbornika predlaže u jednoj polovini biračkih odbora predsednika i dva zamenika člana, a u drugoj polovini biračkih odbora predlaže zamenika predsednika, jednog člana i zamenika drugog člana, dok se preostala mesta u biračkim odborima raspodeljuju ostalim odborničkim grupama srazmerno njihovoj zastupljenosti u skupštini na dan kada je odluka o raspisivanju lokalnih izbora stupila na snagu. Nijedna odbornička grupa ne može na jednom biračkom mestu da predloži i predsednika i zamenika predsednika biračkog odbora. Na osnovu zakonom propisanih merila, izborna komisija blagovremeno propisuje i objavljuje na veb-prezentaciji raspored mesta po kojem odborničke grupe predlažu članove i zamenike članova biračkih odbora u stalnom sastavu (član 29).

Novine koje se odnose na unapređenje, modernizaciju, ekonomičnost i efikasnost rada organa za sprovođenje izbora uključuju i korišćenje veb-prezentacije Republičke izborne komisije u svim fazama izbornog postupka kao primarnog kanala za objavljivanje odluka lokalne izborne komisije (npr. član 26) koji je od značaja i za ulaganje pravnih sredstava protiv tih odluka.

4. TOK IZBORNOG POSTUPKA (čl. 34. do 44)

Prema predloženim rešenjima, lokalne izbore raspisuje predsednik Narodne skupštine, a odluka o raspisivanju lokalnih izbora stupa na snagu onog dana kada je objavljena u „Službenom glasniku Republike Srbije“ (član 34).

U navedenom smislu novina je i da se odluka o raspisivanju lokalnih izbora donosi **najranije 120 dana**, a najkasnije 45 dana pre isteka mandata odbornika kojima ističe mandat. Od dana raspisivanja lokalnih izbora do dana glasanja ne može proći manje od 45 ni više od 60 dana (član 35).

Potrebno je napomenuti i da je zakonom značajno preciziran način vršenja većeg broja izbornih radnji i postupanja, uključujući i preciziranje dokumentacije koja je potrebna radi utvrđivanja određenog statusa. Najbolji primer za to je preciziranje dokumentacije koja se dostavlja uz izbornu listu.

Predlog zakona zadržava postojeće rešenje da na izornoj listi mora da bude najmanje 40% kandidata manje zastupljenog pola na izornoj listi, pri čemu se preuzima odredba iz Predloga zakona o izboru narodnih poslanika, kojom se preciznije definiše način raspoređivanja kandidata na izornoj listi prema polovima, tako što se jasno propisuje da se među svakih pet kandidata moraju naći tri kandidata jednog i dva kandidata drugog pola, čime se sprečava moguće izigravanje smisla postojeće zakonske odredbe (član 41).

Prilikom podnošenja izborne liste izornoj komisiji, obavezno se dostavlja i sledeća dokumentacija: 1) pismena saglasnost svakog kandidata za odbornika da prihvata kandidaturu, na obrascu koji propisuje izborna komisija koja sadrži njegovo ime, prezime, JMBG, zanimanje, mesto i adresu prebivališta; 2) isprava o očitanoj ličnoj karti sa mikrokontrolerom (čipom), odnosno fotokopija lične karte bez mikrokontrolera, za svakog kandidata za odbornika; 3) zakonom predviđen broj pismenih izjava birača da podržavaju izbornu listu na obrascu koji propisuje izborna komisija koje su overene pre isteka roka za podnošenje izborne liste i koje sadrže ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta za svakog birača; 4) spisak birača koji su potpisali podnete izjave da podržavaju izbornu listu u elektronskom obliku na obrascu koji propisuje izborna komisija, a koji sadrži prezime i ime birača, njegov JMBG i podatke o overitelju koji je overio potpis na izjavi; 5) pismena saglasnost nosioca liste da se u nazivu izborne liste upotrebi njegovo lično ime, koja sadrži njegovo ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta ako izborna lista u svom nazivu sadrži lično ime fizičkog lica i ako on nije potpisao drugi dokument koji se predaje uz izbornu listu, a čije se potpisivanje smatra davanjem saglasnosti da se njegovo lično ime upotrebi u nazivu izborne liste; 6) pismena saglasnost pravnog lica da se u nazivu izborne liste upotrebi njegov naziv, koja sadrži naziv i sedište pravnog lica koje tu saglasnost daje; 7) ovlašćenje da se u ime političke stranke podnese izborna lista ako je ne podnosi zastupnik upisan u Registar političkih stranaka, koje se daje u pismenom obliku, a koje sadrži ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta ovlašćenog lica; 8) koalicioni sporazum ako izbornu listu podnosi koalicija; 9) ovlašćenje da se u ime političke stranke zaključi koalicioni sporazum ako ga nije zaključio zastupnik upisan u Registar političkih stranaka, koje se daje u pismenom obliku, a koje sadrži ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta ovlašćenog lica; 10) sporazum o obrazovanju grupe građana, ako izbornu listu podnosi grupa građana; 11) pismena saglasnost da se u nazivu koalicije, odnosno grupe građana upotrebi lično ime fizičkog lica ili naziv pravnog lica koja sadrži ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta fizičkog lica, odnosno naziv i sedište pravnog lica koje tu saglasnost daje ako koalicija, odnosno grupa građana u svom nazivu sadrži lično ime fizičkog lica, odnosno naziv pravnog lica i ako to fizičko lice nije potpisalo neki dokument koji se predaje uz izbornu listu, a čije se potpisivanje smatra davanjem saglasnosti da se to lično ime upotrebi u nazivu koalicije, odnosno grupe građana (član 41).

Imajući u vidu da jedinice lokalne samouprave obrazovane Zakonom o teritorijalnoj organizaciji Republike Srbije imaju značajno različiti broj stanovnika, pa samim tim i birača (od 10.000 do 100.000 stanovnika, a neki gradovi i više stotina hiljada, pri čemu posebno treba uzeti u obzir i grad Beograd), predlaže se da se broj potrebnih potpisa za podršku izbornoj listi veže za broj birača u jedinici lokalne samouprave (član 42).

Prema Predlogu zakona, za proglašenje izborne liste potrebno je da je svojim potpisima podrži:

- 1) 200 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 20.000 upisanih birača;
- 2) 300 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 30.000 upisanih birača;
- 3) 500 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 50.000 upisanih birača;
- 4) 600 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 70.000 upisanih birača;
- 5) 800 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 100.000 upisanih birača;
- 6) 1.000 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 500.000 upisanih birača;
- 7) 3.000 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju više od 500.000 upisanih birača.

Ono što predstavlja bitnu novinu i usklađivanje sa međunarodnim standardima i preporukom Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava jeste napuštanje pravila da birač može svojim potpisom da podrži samo jednu izbornu listu. Naime, po ugledu na identičnu odredbu Predloga novog Zakona o izboru narodnih poslanika, i ovim predlogom se predlaže da se biračima omogući da podrže više izbornih lista.

5. GLASANJE I UTVRĐIVANJE REZULTATA GLASANJA (čl. 45. do 60)

U ovom delu zakona, između ostalog, utvrđuju se sadržina glasačkog listića (član 45) i broj primeraka zapisnika o radu biračkog odbora (član 46), a uređuju se pitanja u vezi sa primopredajom izbornog materijala nakon zatvaranja biračkog mesta (član 47), nemogućnošću da se utvrde rezultati glasanja na biračkom mestu (član 55), poništavanjem glasanja na biračkom mestu po službenoj dužnosti (član 56), prigovorom na glasanje na biračkom mestu (član 57) i ponavljanjem glasanja (član 58).

Kao što je već rečeno, neki kontrolni mehanizmi, uključujući i postupak kontrole zapisnika o radu biračkog odbora, preuzeti su iz novog Zakona o izboru narodnih poslanika.

Prilikom primopredaje izbornog materijala nakon završetka glasanja predstavnici biračkog odbora i izborne komisije dužni su da izvrše kontrolu zapisnika o radu biračkog odbora, konstatuju eventualne greške u popunjavanju zapisnika i o tome sačine izveštaj. Izborna komisija sve zapisnike o radu biračkog odbora objavljuje na veb-prezentaciji, a ako je ispravljena greška u popunjavanju zapisnika o radu biračkog odbora, objavljuje se i rešenje o ispravljanju zapisnika o radu biračkog odbora (član 48).

Ako u zapisniku o radu biračkog odbora postoje očigledne omaške u popunjavanju tog zapisnika (**lake greške**), koje se definišu Predlogom zakona, izborna komisija na osnovu izveštaja kojim su konstatovane greške u popunjavanju

zapisnika o radu biračkog odbora donosi rešenje o ispravljaju zapisnika o radu biračkog odbora (član 49).

Ako u zapisniku o radu biračkog odbora postoje grube logičko-računske greške (**teške greške**), koje Predlogom zakona nisu pobrojane, već su navedeni samo karakteristični primeri, izborna komisija može postupati trojako, odnosno doneti rešenje o ispravljaju zapisnika o radu biračkog odbora, doneti rešenje kojim konstatuje da se na određenom biračkom mestu ne mogu utvrditi rezultati glasanja ili doneti rešenje kojim poništava glasanje na biračkom mestu po službenoj dužnosti, u zavisnosti od činjeničnog stanja utvrđenog prilikom kontrole zapisnika o radu biračkog odbora (član 50).

Isto se, u smislu preuzimanja rešenja iz Predloga zakona o izboru narodnih poslanika, odnosi i na sledeće. Svaki član i zamenik člana izborne komisije ima pravo da u roku od 48 časova od završetka glasanja izvrši uvid u izborni materijal sa svakog biračkog mesta i da proveri da li je glasao birač koji mu dostavi svoju adresu, JMBG i pismenu saglasnost za tu proveru (član 51).

Poseban vid kontrole, isto kao i u Predloga zakona o izboru narodnih poslanika, „rezervisan” je za opozicione izborne liste.

Na zahtev podnosioca proglašene opozicione izborne liste (izborna lista čiji podnosilac nema odbornike u skupštini, odnosno izborna lista čiji podnosilac nije deo skupštinske većine) koja je prema preliminarnim rezultatima izbora osvojila više od 2% glasova, a koji se podnosi u roku od 48 časova od zatvaranja biračkih mesta, izborna komisija određuje da se izvrši kontrola zapisnika o radu biračkih odbora sa najviše 5% biračkih mesta. Ako je zahtevima za kontrolu zapisnika o radu biračkih odbora po uzorku obuhvaćeno više od 5% biračkih mesta, kontrola zapisnika o radu biračkih odbora vrši se na onim biračkim mestima na kojima je upisano najviše birača. Protiv rešenja kojim je odbijen ili odbačen zahtev za kontrolu zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku podnosilac zahteva može podneti prigovor izornoj komisiji u roku od 48 časova od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji. Protiv rešenja kojim je usvojen zahtev za kontrolu zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku podnosilac proglašene izborne liste može podneti prigovor izornoj komisiji u roku od 48 časova od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji (član 52).

O izvršenoj kontroli zapisnika o radu biračkih odbora izborna komisija sačinjava izveštaj i objavljuje ga na veb-prezentaciji. Ako se na osnovu kontrole zapisnika o radu biračkih odbora u pogledu broja glasova koji je dobila određena izborna lista utvrdi da postoji ukupno odstupanje između sadržine izbornog materijala i zapisnika o radu biračkog odbora veće od 10% na svim kontrolisanim biračkim mestima, izvršiće se kontrola zapisnika o radu biračkog odbora sa još 5% biračkih mesta. Ako se nakon dodatne kontrole zapisnika o radu biračkih odbora u pogledu broja glasova koji je dobila određena izborna lista utvrdi da postoji ukupno odstupanje između sadržine izbornog materijala i zapisnika o radu biračkog odbora veće od 10% na svim kontrolisanim biračkim mestima, izvršiće se kontrola svih zapisnika o radu biračkog odbora. Kontrola zapisnika o radu biračkih odbora po uzorku završava se kada izborna komisija usvoji izveštaj kojim se konstatuje da na kontrolisanom uzorku ne postoji odstupanje između sadržine izbornog materijala i zapisnika o radu biračkih odbora veće od 10%, odnosno izveštaj o rezultatima kontrole svih biračkih mesta (član 53).

Ako je prilikom kontrole zapisnika o radu biračkog odbora koju vrše članovi i zamenici članova izborne komisije, kao i prilikom kontrole zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku konstatovano da se ne slažu sadržina izbornog materijala i zapisnik o radu biračkog odbora, izborna komisija donosi rešenje o ispravljaju zapisnika o radu biračkog odbora. Ako je prilikom kontrole zapisnika o radu biračkog odbora konstatovano da postoji nepravilnost koja je razlog za poništavanje glasanja

na biračkom mestu po službenoj dužnosti, izborna komisija donosi rešenje kojim poništava glasanje na biračkom mestu. Ako postoji osnovana sumnja da je veliko neslaganje između sadržine izbornog materijala i zapisnika o radu biračkog odbora posledica svesne i namerne aktivnosti koja je usmerena na to da se utvrdi neistinit rezultat izbora, izborna komisija dužna je da protiv članova biračkog odbora podnese krivičnu prijavu nadležnom javnom tužilaštvu (član 54).

6. RASPODELA, DODELJIVANJE I PRESTANAK MANDATA (čl. 61. do 74)

U ovom delu zakona zadržavaju se postojeća rešenja o izbornom cenzusu od 3% (član 61), primeni sistema najvećeg količnika (član 62) i načinu dodele odborničkih mandata prema redosledu kandidata na izornoj listi (član 63).

Novinu u ovom delu, između ostalog, predstavlja pravilo o sazivanju konstitutivne sednice skupštine.

Konstitutivnu sednicu skupštine saziva predsednik skupštine iz prethodnog saziva, u roku od deset dana od dana objavljivanja rešenja o dodeli odborničkih mandata na veb-prezentaciji, tako da se ta sednica održi najkasnije 30 dana od dana objavljivanja rešenja o dodeli mandata (član 65). Na izneti način se napušta postojeće rešenje prema kojem se rok za sazivanje konstitutivne sednice računa od objavljivanja rezultata izbora.

Po pitanju podnošenja ostavke, zadržavaju se postojeća zakonska rešenja, s tim što se Predlogom zakona propisuje da će ostavka biti punovažna samo ako je potpis odbornika overen nakon što mu je potvrđen mandat, pri čemu se ostavka više neće moći opozvati.

7. POSEBNA PRAVILA ZA IZBORNE LISTE NACIONALNIH MANJINA (čl. 75. do 78)

Potreba da se spreče zloupotrebe prilikom predlaganja izbornih lista nacionalnih manjina postoji i na lokalnom kao i na republičkom nivou, tako da su i ovde preuzeta rešenja iz Predloga novog zakona o izboru narodnih poslanika, uz uvažavanje specifičnosti koje se odnose na situacije u kojima pripadnici nacionalnih manjina u određenim sredinama zapravo ne predstavljaju manjinu u ukupnom stanovništvu te sredine, tj. jedinice lokalne samouprave, pa bi uvažavanje svih pravila vezanih za položaj manjina zapravo dovelo do potpuno disproportionalnih rezultata u odnosu na broj osvojenih glasova.

Izbornom listom nacionalne manjine u smislu ovog zakona smatra se ona izborna lista za koju je izborna komisija utvrdila da je osnovni cilj njenog podnošenja predstavljanje i zastupanje interesa nacionalne manjine, kao i zaštita i poboljšanje prava pripadnika nacionalne manjine, u skladu sa međunarodnim pravnim standardima. Izborna komisija posebnim rešenjem utvrđuje da izborna lista ima položaj izborne liste nacionalne manjine u smislu ovog zakona istovremeno kada je proglašava, a na predlog podnosioca izborne liste koji mora biti podnet zajedno sa izbornom listom. Izborna komisija može da zatraži mišljenje nadležnog nacionalnog saveta nacionalne manjine o tome da li određena izborna lista može imati položaj izborne liste nacionalne manjine. Podnosilac izborne liste nacionalne manjine može biti samo politička stranka nacionalne manjine ili koalicija koju čine isključivo političke stranke nacionalnih manjina. Izborna lista može imati položaj izborne liste nacionalne manjine u smislu odredaba ovog zakona kojima se uređuje broj potpisanih izjava birača koji podržavaju izbornu listu i način raspodele mandata samo ako prema podacima poslednjeg popisa stanovništva na teritoriji jedinice lokalne samouprave žive pripadnici nacionalne manjine koje ta izborna lista predstavlja, pod dodatnim uslovom da je procenat pripadnika te nacionalne manjine u ukupnom broju stanovnika na teritoriji jedinice lokalne samouprave manji od 50% (član 75).

Izborna komisija rešenjem odbija predlog da se određenoj izbornoj listi utvrdi da ima položaj izborne liste nacionalne manjine ako je nosilac liste ili kandidat za odbornika na izbornoj listi lice za koje je opšte poznato da je član druge političke stranke koja nije politička stranka nacionalne manjine ili ako se utvrde druge okolnosti koje nesumnjivo ukazuju na nameru da se izigra zakon (član 76).

Pored toga, što se tiče nacionalnih manjina, smanjen je broj potpisa potrebnih za proglašenje izborne liste nacionalne manjine, tako da se time na još jedan način unapređuje položaj manjina i olakšava im se učešće u izbornom postupku, pogotovo onim manjinama koje imaju manji broj pripadnika. Naime, izborna komisija može proglasiti izbornu listu nacionalne manjine ako podnosilac izborne liste dostavi broj potpisanih i overenih izjava birača da podržavaju izbornu listu koji je **dvostruko manji od broja koji se traži po opštim pravilima ovog zakona** (član 77).

Izborna lista nacionalne manjine učestvuje u raspodeli mandata i onda kada dobije manje od 3% glasova od ukupnog broja birača koji su glasali. Kada se raspodeljuju mandati primenom sistema najvećeg količnika, količnici izbornih lista nacionalnih manjina koje su osvojile manje od 3% glasova uvećavaju se za 35% (član 78).

8. ZAŠTITA IZBORNOG PRAVA (čl. 79. do 88)

Zakonom se, prvo, određuje da su pravna sredstva u sprovođenju izbora prigovor i žalba (član 79). Zatim se određuju opšta pravila o pravu na prigovor. Podnosilac proglašene izborne liste ima pravo da podnese prigovor protiv donete odluke, preduzete radnje i zbog propuštanja da se donese odluka, odnosno preduzme radnja u sprovođenju izbora, ako ovim zakonom nije propisano drugačije. Podnosilac izborne liste, politička stranka, odbornička grupa, kandidat za odbornika, birač i lice čije je ime u nazivu izborne liste ili podnosioca izborne liste mogu podneti prigovor kada je to propisano ovim zakonom (član 80). Posebno se u odnosu na dosadašnja rešenja precizira sadržina prigovora. Prigovor mora da bude razumljiv i da sadrži sve ono što je potrebno da bi po njemu moglo da se postupi, a naročito: 1) označenje da se prigovor podnosi izbornoj komisiji; 2) ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta, broj telefona i adresu za prijem elektronske pošte podnosioca prigovora ako je podnosilac prigovora fizičko lice; 3) naziv i sedište podnosioca prigovora i ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta, broj telefona i adresu za prijem elektronske pošte lica koje je ovlašćeno da zastupa podnosioca prigovora ako je podnosilac prigovora pravno lice; 4) naziv proglašene izborne liste, naziv podnosioca proglašene izborne liste i ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta, broj telefona i adresu za prijem elektronske pošte lica koje je ovlašćeno da zastupa podnosioca proglašene izborne liste ako prigovor podnosi podnosilac proglašene izborne liste; 5) potpis podnosioca prigovora; 6) predmet prigovora, a naročito tačan naziv odluke uz označenje donosioca, datuma donošenja i broja pod kojim je zavedena odluka ako se prigovorom osporava odluka, odnosno tačan opis radnje uz naznačenje ko je i kada tu radnju preduzeo ako se prigovorom osporava radnja u izbornom postupku; 7) činjenice na kojima se zasniva prigovor; 8) dokaze. Ako je prigovor nerazumljiv ili nepotpun, izborna komisija donosi rešenje kojim ga odbacuje (član 81).

Kao i u slučaju Predloga zakona o izboru narodnih poslanika, produžavaju se i rokovi u postupcima zaštite izbornog prava i na lokalnim izborima. Tako će se prigovor moći podneti u roku od 72, umesto 24 časa od objavljivanja odluke, odnosno preduzimanja radnje koju podnosilac smatra nepravilnom, ako drugačije nije određeno ovim zakonom. Prigovor zbog toga što u roku koji je propisan zakonom ili podzakonskim aktom Republičke izborne komisije nije doneta odluka, odnosno

preduzeta radnja, može se podneti takođe u roku od 72 časa od isteka roka u kojem je odluka trebalo da bude doneta, odnosno u kojem je radnja trebalo da bude preduzeta, ako drugačije nije određeno ovim zakonom (član 82).

O prigovoru odlučuje izborna komisija. Izborna komisija je dužna da u novom, produženom roku od 72, umesto dosadašnjih 48 časova od prijema prigovora, donese i objavi rešenje o prigovoru. Prigovor i rešenje o prigovoru izborna komisija objavljuje na veb-prezentaciji (član 83).

Protiv rešenja izborne komisije kojim je odbačen ili odbijen prigovor podnosilac prigovora može podneti žalbu nadležnom višem sudu, takođe u produženom roku od 72 umesto 48 časova od objavljivanja rešenja na veb-prezentaciji. Žalba zbog toga što u propisanom roku nije doneta odluka o prigovoru može se podneti takođe u roku od 72 časa od isteka roka u kojem je trebalo da bude doneta odluka o prigovoru. Protiv rešenja izborne komisije kojim je usvojen prigovor podnosilac proglašene izborne liste, podnosilac izborne liste, politička stranka, odbornička grupa, kandidat za odbornika, birač i lice čije je ime u nazivu izborne liste ili podnosioca izborne liste mogu podneti žalbu nadležnom višem sudu u roku od 72 časa od objavljivanja rešenja na veb-prezentaciji ako im time što je usvojen prigovor neposredno povređen pravni interes (član 85).

Izborna komisija dužna je da u roku od 24 časa od prijema žalbe dostavi nadležnom višem sudu žalbu i sve potrebne spise. Viši sud donosi odluku po žalbi u novom roku od 72 umesto dosadašnjih 48 časova od prijema žalbe sa spisima. Odluka donetu u postupku po žalbi dostavlja se podnosiocu žalbe preko izborne komisije (član 86).

Članom 87. definisano je odlučivanje nadležnog višeg suda po žalbi, pri čemu je odluka doneta u postupku po žalbi pravnosnažna i protiv nje se ne mogu podneti vanredna pravna sredstva predviđena zakonom kojim se uređuje upravni spor.

Izborna komisija na veb-prezentaciji objavljuje sva podneta pravna sredstva i odluke koje su donete po njima (član 88).

9. ISTOVREMENO ODRŽAVANJE LOKALNIH IZBORA I IZBORA NA REPUBLIČKOM NIVOU (čl. 89. do 95)

Posebno je važno još jednom napomenuti rešenja koja donose precizna pravila o sastavu organa za sprovođenje izbora u slučaju istovremenih republičkih izbora (izbora za narodne poslanike odnosno izbora za predsednika Republike), sa jedne i lokalnih izbora sa druge strane, čiji je cilj viši stepen transparentnosti rada tih organa i učešće u radu predstavnika šireg kruga subjekata koji su učesnici izbora.

Glasanje na lokalnim izborima koji se održavaju istog dana kada i izbori na republičkom nivou sprovode birački odbori u stalnom sastavu koji su obrazovani u skladu sa zakonom kojim se uređuje izbor narodnih poslanika. U nacionalno mešovitim jedinicama lokalne samouprave, u smislu Zakona o lokalnoj samoupravi, glasanje na lokalnim izborima i na izborima na republičkom nivou koji se održavaju istog dana sprovode birački odbori koji u stalnom sastavu imaju predsednika, tri člana i njihove zamenike. Predsednik biračkog odbora, dva člana i tri zamenika člana imenuju se na predlog poslaničkih grupa u Narodnoj skupštini, tako da broj predsednika, članova i zamenika članova u stalnom sastavu svih biračkih odbora na teritoriji jedinice lokalne samouprave koji pripada poslaničkoj grupi mora da bude srazmeran njenoj zastupljenosti u Narodnoj skupštini na dan kada je odluka o raspisivanju izbora stupila na snagu. Zamenik predsednika biračkog odbora i jedan član biračkog odbora imenuju se na predlog odborničkih grupa u skupštini, tako da broj zamenika predsednika i članova u stalnom sastavu svih biračkih odbora na

teritoriji jedinice lokalne samouprave koji pripada odborničkoj grupi mora da bude srazmeran njenoj zastupljenosti u skupštini na dan kada je odluka o raspisivanju izbora stupila na snagu (član 91).

Svaki podnosilac izborne liste za lokalne izbore i svaki predlagač kandidata na izborima na republičkom nivou ima pravo da predloži člana i zamenika člana u organe za sprovođenje izbora u proširenom sastavu. Ako je ista politička stranka, koalicija, odnosno ista grupa građana predlagač kandidata za izbore na republičkom nivou i podnosilac proglašene izborne liste za izbor odbornika, ona u organe za sprovođenje izbora u proširenom sastavu može predložiti samo jednog člana i jednog zamenika člana (član 92).

Istovetnost koalicija, odnosno grupa građana u smislu predlaganja člana i zamenika člana u organe za sprovođenje izbora u proširenom sastavu ne ceni se prema nazivu koalicije, odnosno grupe građana, već prema potpisnicima koalicionog sporazuma, odnosno sporazuma o obrazovanju grupe građana. Koalicija koja je predlagač kandidata za izbore na republičkom nivou i koalicija koja je podnosilac proglašene izborne liste za izbor odbornika smatraju se istom koalicijom ako je i jednu i drugu obrazovalo više od polovine istih političkih stranaka. Grupa građana koja je predlagač kandidata za izbore na republičkom nivou i grupa građana koja je podnosilac proglašene izborne liste za izbor odbornika smatraju se istom grupom građana ako je i jednu i drugu obrazovalo više od polovine istih birača (član 93).

Ako dve ili više političkih stranaka na izborima na republičkom nivou učestvuju samostalno, a na lokalnim izborima u koaliciji, svaka od njih ima pravo da predloži po jednog člana i jednog zamenika člana u organe za sprovođenje izbora u proširenom sastavu. Ako dve ili više političkih stranaka na izborima na republičkom nivou učestvuju u koaliciji, a na lokalnim izborima učestvuju samostalno, njima zajedno pripada pravo da predlože jednog člana i jednog zamenika člana u organe za sprovođenje izbora u proširenom sastavu (član 94).

Član organa za sprovođenje izbora u proširenom sastavu koji je imenovan na predlog političke stranke, koalicije, odnosno grupe građana koja učestvuje na jednim izborima **može glasati samo za one odluke organa za sprovođenje izbora koje su zajedničke za oba izborna postupka** (npr. određivanje biračkih mesta, obrazovanje biračkog odbora u stalnom sastavu) **i koje se odnose samo na onaj izborni postupak u kojem njegov predlagač učestvuje** (član 95).

10. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE (čl. 96. do 100)

Na osnovu na početku navedenih političkih razgovora odnosno konsultacija o kojima je bilo reči, ustanovljena su i posebna pravila koja treba da doprinesu većoj transparentnosti rada organa za sprovođenje lokalnih izbora koji će se održati nakon stupanja na snagu ovog zakona, kao i sveobuhvatnijem postupku kontrole izbornog procesa.

Članom 97. se predlaže propisivanje prelaznog perioda od godinu dana u kojem bi Upravni sud privremeno zadržao nadležnost za odlučivanje po žalbama podnetim u postupcima sprovođenja lokalnih izbora koji budu raspisani u roku od jedne godine od dana kada je ovaj zakon stupio na snagu. Takođe, u istom periodu Upravni sud bi zadržao nadležnost za odlučivanje i po žalbama na odluke skupština jedinica lokalne samouprave o imenovanju članova i zamenika članova lokalnih izbornih komisija, protiv odluka donetih u vezi sa potvrđivanjem mandata odbornika, protiv odluka kojima je konstatovan prestanak mandata odbornika, kao i zbog propuštanja da se konstatuje prestanak mandata odbornika, pod uslovom da su te žalbe podnete u roku od godinu dana od dana kada je ovaj zakon stupio na snagu.

Prve lokalne izbore koji budu raspisani nakon stupanja na snagu ovog zakona sprovede izborne komisije u čiji stalni sastav, pored članova i zamenika članova koji se imenuju po opštim pravilima Predloga zakona, treba da uđu još po jedan član i zamenik člana koje će imenovati Republička izborna komisija na predlog predsednika Narodne skupštine, a mandat će im trajati do konačnosti ukupnog izveštaja o rezultatima lokalnih izbora. U sprovođenju prvih lokalnih izbora koji budu raspisani nakon stupanja na snagu ovog zakona učestvovaće birački odbori u čiji stalni sastav, pored članova i zamenika članova koji se imenuju po opštim pravilima Predloga zakona, treba da uđu još po jedan član i zamenik člana koje će imenovati Republička izborna komisija na predlog predsednika Narodne skupštine (član 98).

Stupanjem na snagu ovog zakona, prestaće da važi postojeći Zakon o lokalnim izborima (član 99).

Predviđa se da zakon stupi na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije” (član 100).

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona, obezbeđena su sredstva u budžetu Republike Srbije za 2022. godinu u iznosu od 900.000,00 dinara za potrebe štampanja izvoda iz Jedinstvenog biračkog spiska na razdelu 20 - Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave, programa 1001 - Unapređenje i zaštita ljudskih i manjinskih prava i sloboda, funkciji 110 - izvršni i zakonodavni organi, finansijski i fiskalni poslovi i spoljni poslovi, projekat 7066-parlamentarni i lokalni izbori, ekonomskoj klasifikaciji 423 - usluge po ugovoru.

V. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE PREDLAŽE DA ZAKON STUPI NA SNAGU PRE OSMOG DANA OD DANA OBJAVLJIVANJA U „SLUŽBENOM GLASNIKU REPUBLIKE SRBIJE”

Razlozi zbog kojih se predlaže da zakon stupi na snagu pre osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, nalaze u potrebi što skorijeg preduzimanje svih radnji predviđenih Predlogom zakona koje su neophodne za blagovremeno uspostavljanje uslova za organizaciju i sprovođenje predstojećih redovnih izbora za odbornike u pojedinim jedinicama lokalne samouprave.

VI. ANALIZA EFEKATA ZA ZAKON O LOKALNIM IZBORIMA

Ključna pitanja za analizu postojećeg stanja i pravilno definisanje promene koja se predlaže

1) Koji pokazatelji se prate u oblasti, koji su razlozi zbog kojih se ovi pokazatelji prate i koje su njihove vrednosti?

Prati se postupak sprovođenja lokalnih izbora od strane organa za sprovođenje izbora, učesnika izbora i posmatrača izbora u cilju otklanjanja mogućih nepravilnosti, kao i radi utvrđivanja stepena demokratičnosti i transparentnosti izbornog procesa.

U izbornom procesu održanom 2018. godine, Gradska izborna komisija Grada Beograda je odbila odnosno odbacila više od 110 prigovora, usvojila je 2 prigovora koji su se odnosila na utvrđivanje Zbirne izborne liste i jedan na osnovu kojeg su poništena glasanja na više biračkih mesta na Opštini Stari Grad, a Upravni sud je usvojio odnosno odbio jedan manji broj žalbi. Izvor ovih okvirnih podataka jesu Saopštenja GIK Grada Beograda objavljena na njenoj zvaničnoj veb- stranici. Ovde treba imati u vidu i obavezno se mora uzeti u obzir i broj birača koji imaju biračko pravo u Gradu Beogradu. Za razliku od toga, u manjim sredinama u kojima su u skorije vreme održavani lokalni izbori (npr. Zaječar, Kosjerić) broj prigovora je znatno manji, a broj nepravilnosti posebno na dan sprovođenja izbora je samo sporadičan.

2) Da li se u predmetnoj oblasti sprovodi ili se sprovodio dokument javne politike ili propis? Predstaviti rezultate sprovođenja tog dokumenta javne politike ili propisa i obrazložiti zbog čega dobijeni rezultati nisu u skladu sa planiranim vrednostima.

Primenjuje se važeći Zakon o lokalnim izborima, ali potrebno je unapređenje važećih rešenja u skladu sa međunarodnim standardima, preporukama i političkim sporazumima i dogovorima, o čemu će dalje biti reči.

3) Koji su važeći propisi i dokumenti javnih politika od značaja za promenu koja se predlaže i u čemu se taj značaj ogleda?

Zakon o lokalnim izborima iz 2007. godine.

4) Da li su uočeni problemi u oblasti i na koga se oni odnose? Predstaviti uzroke i posledice problema.

Predložena rešenja imaju za cilj ustanovljavanje višeg stepena demokratičnosti i transparentnosti izbornog procesa, pre svega na taj način što se izborni postupak za izbor odbornika u jedinicama lokalne samouprave usaglašava sa novim rešenjima u Zakonu o izboru narodnih poslanika, koji se istovremeno predlaže.

Potrebno je i ovde naglasiti da se može smatrati da je čitav proces koji bi trebalo da dovede do novog značajnog unapređenja izbornih uslova u skladu sa međunarodnim standardima otpočeo sa samim završetkom prethodnih parlamentarnih izbora, odnosno kada je Kancelarija za demokratske institucije i ljudska prava objavila Konačni izveštaj o parlamentarnim izborima u Republici Srbiji koji su održani 21. juna 2020, sa odgovarajućim preporukama za unapređenje izbornog procesa. Nakon toga, Vlada je na sednici od 3. decembra 2020. godine formirala Radnu grupu za saradnju sa Organizacijom za evropsku bezbednosti i saradnju i Kancelarijom za demokratske institucije i ljudska prava, radi obezbeđenja

primene datih preporuka. Imajući u vidu da je primarni zadatak Radne grupe bio da koordinira i prati primenu preporuka iz Izveštaja Misije Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju i Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava o proceni izbora potrebno je bilo uspostaviti konsultativni proces sa političkim strankama o izbornom procesu koji će uključiti predstavnike Evropskog parlamenta. Imajući u vidu potrebu da se u konsultativni proces uključi što veći broj političkih stranaka, što bi moralo uključivati na ravnopravnim osnovama i one političke stranke koje žele dijalog o izbornim uslovima bez učešća stranih odnosno međunarodnih činilaca, organizovane je još jedan format dijaloga, u kome su učestvovala te stranke pod pokroviteljstvom Narodne skupštine, a bez učešća predstavnika Evropskog parlamenta.

Rezultat ta dva dijaloga, zasnovanih na preporukama ODIHR koji su se odvijali paralelno jesu sa jedne strane Mere za unapređenje sprovođenja izbornog procesa koje su predložili kofasilitatori tokom procesa Međustranačkog dijaloga uz posredovanje Evropskog parlamenta od 18. septembra 2021, a sa druge strane Sporazum o unapređenju uslova za održavanje izbora, koji su potpisali članovi Radne grupe za međustranački dijalog bez stranog posredovanja, 29. oktobra 2021. godine.

Na svim gore navedenim dokumentima, kao i na preporukama ODIHR, zapravo se baziraju zakonska rešenja koja se predlažu u novom Zakonu o izboru narodnih poslanika, pa se rešenja u ovom zakonu usklađuju sa rešenjima iz Predloga tog zakona.

5) Koja promena se predlaže?

1. UVODNE NAPOMENE

Iako se zadržavaju dosadašnja zakonska rešenja koja se mogu smatrati osnovnim postulatima izbornog procesa (jedinica lokalne samouprave kao jedna izborna jedinica, glasanje za izbornu listu, sa koje kandidati dobijaju mandate prema redosledu na listi, primena sistema najvećeg količnika prilikom raspodele mandata, izborni cenzus od 3% i dr), može se opravdano reći da zakon donosi značajne novine u pogledu organizacije i rada organa za sprovođenje izbora, posebno u pogledu transparentnosti njihovog rada i šireg kruga subjekata iz političkog života koji učestvuju u njihovom radu, pa i imaju dodatna ovlašćenja u pogledu kontrole pravilnosti sprovođenja izbornog postupka. Takođe, tu su i posebna pravila koja unapređuju položaj pripadnika nacionalnih manjina kao učesnika u izbornom postupku. Posebno je važno napomenuti rešenja koja donose precizna pravila o sastavu organa za sprovođenje izbora u slučaju istovremenih republičkih izbora, za narodne poslanike odnosno predsednika Republike, sa jedne strane i lokalnih izbora sa druge strane, čiji je cilj viši stepen transparentnosti rada tih organa i učešće u radu predstavnika šireg kruga subjekata koji su učesnici izbora.

Jednu od bitnih novina, koju treba navesti na ovom mestu, predstavlja predlog da se nadležnosti za odlučivanje po žalbama koje, u skladu sa odredbama ovog zakona, podnose ovlašćeni podnosioci, sa Upravnog suda prenesu na više sudove opšte nadležnosti. Na ovaj način, kroz diverzifikaciju odlučivanja prenošenjem nadležnosti sa jednog, Upravnog suda sa tri područna odeljenja, na 25 viših sudova, zaštita izbornog prava će se učiniti bitno efikasnijom, naročito kada se lokalni izbori istovremeno sprovode u velikom broju jedinica lokalne samouprave.

2. OSNOVNE ODREDBE (čl. 1. do 8)

Osnovnim odredbama uređuju se predmet zakona, osnovna načela lokalnih izbora, prema kojima građani biraju odbornike skupština jedinica lokalne samouprave na osnovu opšteg i jednakog izbornog prava (član 2. stav 1), izbori za odbornike skupština jedinica lokalne samouprave su slobodni i neposredni, a glasanje je tajno i lično (član 1. stav 2).

Važno je napomenuti rešenje iz člana 3. kojim je dodatno precizirana definicija aktivnog i pasivnog izbornog prava u smislu Ustavne odredbe. Prema predloženom rešenju, izborna prava ima i punoletna osoba koja je delimično poslovno sposobna ako sud u rešenju o delimičnom lišenju poslovne sposobnosti nije izričito utvrdio da je nesposobna da vrši izborna prava. Na taj način, delimično lišenje poslovne sposobnosti, samo po sebi, ne dovodi do gubitka izbornog prava. Takvim predloženim rešenjem uklanjaju se sva ograničenja izbornog prava po osnovu intelektualnih teškoća i psihosocijalnog invaliditeta i srpsko zakonodavstvo se usklađuje sa ciljevima Konvencije UN o pravima osobama sa invaliditetom.

Pravo da bira odbornike i da bude biran za odbornika ima punoletni državljanin Republike Srbije nad kojim nije produženo roditeljsko pravo, odnosno koji nije potpuno lišen poslovne sposobnosti i koji ima prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave u kojoj ostvaruje izborna prava. Lice delimično lišeno poslovne sposobnosti može da bira odbornike i da bude birano za odbornika **ako sud rešenjem o delimičnom lišenju poslovne sposobnosti nije utvrdio da je nesposobno da vrši izborna prava** (član 3).

Osnovnim odredbama utvrđuje se i da je birač slobodan da odluči hoće li glasati i kako će glasati (član 4. stav 1), da birač ima samo jedan glas (član 5. stav 1), kao i da glasa za izbornu listu kandidata za odbornike (član 5. stav 2). Takođe, utvrđeno je i da se odbornici biraju u jedinici lokalne samouprave kao jednoj izornoj jedinici (član 5. stav 3). Odbornički mandati raspodeljuju se izbornim listama srazmerno broju dobijenih glasova, primenom sistema najvećeg količnika (član 5. stav 4). Osnovne odredbe sadrže i načelna određenja u odnosu na obaveštavanje o izborima (član 6), sredstvima za sprovođenje izbora (član 7) i o shodnoj primeni drugih zakona (član 8), što se odnosi na shodnu primenu zakona kojim se uređuje izbor narodnih poslanika.

3. ORGANI ZA SPROVOĐENJE IZBORA (čl. 9. do 33)

Prema predloženim rešenjima, lokalne izbore sprovode izborna komisija i birački odbori (član 9). Organi za sprovođenje izbora rade u stalnom i proširenom sastavu (član 12. stav 1). Podnosilac proglašene izborne liste ima pravo da predloži člana i zamenika člana organa za sprovođenje izbora u proširenom sastavu (član 12. stav 2).

Nadležnosti izborne komisije su: 1) stara se o zakonitom sprovođenju lokalnih izbora; 2) organizuje tehničku pripremu za lokalne izbore; 3) objavljuje rokovnik za vršenje izbornih radnji; 4) propisuje obrasce za sprovođenje izbornih radnji; 5) imenuje, razrešava i konstatuje prestanak funkcije člana i zamenika člana organa za sprovođenje izbora; 6) donosi rešenje kojim proglašava, odbacuje ili odbija da proglasi izbornu listu, kao i zaključak kojim nalaže podnosiocu izborne liste da otkloni nedostatke izborne liste; 7) donosi rešenje kojim konstatuje da je povučena proglašena izborna lista; 8) donosi rešenje kojim konstatuje da mesto kandidata za odbornika na izornoj listi ostaje prazno; 9) određuje biračka mesta; 10) obezbeđuje izborni materijal za sprovođenje lokalnih izbora; 11) utvrđuje oblik, izgled i boju glasačkih listića i kontrolnog lista za proveru ispravnosti glasačke kutije; 12) utvrđuje broj glasačkih listića koji se štampa, kao i broj rezervnih glasačkih listića; 13) odobrava štampanje glasačkih listića i vrši nadzor nad štampanjem; 14) uređuje

način primopredaje izbornog materijala pre i posle glasanja; 15) daje informacije biračima o tome da li su u izvodu iz biračkog spiska evidentirani da su glasali na izborima; 16) dostavlja podatke organima nadležnim za prikupljanje i obradu statističkih podataka; 17) odlučuje o prigovorima, u skladu sa ovim zakonom; 18) utvrđuje na sednici preliminarne rezultate lokalnih izbora za sva biračka mesta koja su obrađena u roku od 24 časa od zatvaranja biračkih mesta; 19) utvrđuje rezultate izbora, donosi i objavljuje ukupan izveštaj o rezultatima izbora; 20) podnosi skupštini izveštaj o sprovedenim izborima; 21) obavlja i druge poslove predviđene ovim zakonom. Obrasce koji su potrebni za podnošenje izborne liste izborna komisija propisuje u roku od tri dana od dana kada je odluka o raspisivanju izbora stupila na snagu. Izborna komisija donosi svoj poslovnik i objavljuje ga na veb-prezentaciji. U svom radu, izborna komisija shodno primenjuje uputstva i druge akte Republičke izborne komisije koji se odnose na izbor narodnih poslanika (član 25).

Novine u organizacionom smislu koje uvažavaju obim poslova kao kriterijum jesu način određivanja stalnog sastava izbornih komisija.

Izbornu komisiju u stalnom sastavu čine:

- 1) predsednik, šest članova, zamenik predsednika i šest zamenika članova u jedinicama lokalne samouprave koje imaju najviše 50.000 upisanih birača;
- 2) predsednik, osam članova, zamenik predsednika i osam zamenika članova u jedinicama lokalne samouprave koje imaju najviše 100.000 upisanih birača;
- 3) predsednik, deset članova, zamenik predsednika i deset zamenika članova u jedinicama lokalne samouprave koje imaju najviše 500.000 upisanih birača;
- 4) predsednik, 12 članova, zamenik predsednika i 12 zamenika članova u jedinicama lokalne samouprave koje imaju više od 500.000 upisanih birača.

Predsednika, članove, zamenika predsednika i zamenike članova izborne komisije imenuje skupština. Odluka o imenovanju članova i zamenika članova izborne komisije objavljuje se na veb-prezentaciji Republičke izborne komisije. Nov saziv skupštine dužan je da imenuje nov stalni sastav izborne komisije u roku od šest meseci od dana konstituisanja skupštine. Kada skupština imenuje nov stalni sastav izborne komisije, prestaje mandat prethodnog stalnog sastava izborne komisije (član 18). Članovi i zamenici članova izborne komisije u stalnom sastavu imenuju se na predlog odborničkih grupa srazmerno njihovoj zastupljenosti u ukupnom broju odbornika koji pripadaju odborničkim grupama (član 20).

Bitnu novinu predstavlja i odredba o tome u kojim slučajevima se pravo predlaganja članova i zamenika članova lokalne izborne komisije (kao i biračkih odbora) u stalnom sastavu može priznati i samostalnom odborniku ili grupi odbornika koji nisu članovi nijedne odborničke grupe, a sve u cilju postizanja što bolje reprezentacije svih političkih opcija zastupljenih u lokalnoj skupštini. Tako se odborničkom grupom u smislu predlaganja članova i/ili zamenika članova organa za sprovođenje lokalnih izbora u stalnom sastavu smatra odbornik pojedinac ili grupa odbornika koja broji manje od onog broja odbornika koji je potreban za obrazovanje odborničke grupe: 1) ako su svi ti odbornici izabrani sa iste izborne liste; 2) ako izborna lista na kojoj su izabrani nije osvojila onoliko mandata koliko je potrebno za obrazovanje odborničke grupe; 3) ako niko od njih nije pristupio nekoj odborničkoj grupi; 4) ako su svi ti odbornici potpisali predlog za imenovanje člana, odnosno zamenika člana organa za sprovođenje lokalnih izbora u stalnom sastavu

U tom smislu, bitno je napomenuti da predložena zakonska rešenja podrazumevaju da u raspodelu mesta koja pripadaju ovlašćenim predlagačima u izornoj komisiji ulaze ne samo mesta članova, već i zamenika članova izborne komisije, usled čega bi srazmerna raspodela mesta mogla da dovede do situacije da najmanjem ovlašćenom predlagaču pripadne samo mesto zamenika člana u izornoj komisiji. Ovakvo rešenje, dalje, podrazumeva da kompletiranje sastava izborne

komisije podrazumeva i političke konsultacije i dogovore, uz poštovanje zakonom utvrđenih pravila za sastavljanje izborne komisije u stalnom sastavu.

Predlaže se i preciziranje kruga lica iz reda kojih se imenuju sekretari i zamenici sekretara izbornih komisija, kao učesnika u radu izbornih komisija bez prava odlučivanja, kao i određivanje ovlašćenog predlagača za njihovo imenovanje (član 21).

Posebnu novinu predstavljaju i precizna pravila o merilima za imenovanje lica u stalni sastav biračkih odbora. Broj predsednika, zamenika predsednika, članova i zamenika članova svih biračkih odbora u stalnom sastavu koji pripada odborničkoj grupi mora da bude srazmeran njenoj zastupljenosti u skupštini na dan kada je odluka o raspisivanju lokalnih izbora stupila na snagu. Odbornička grupa koja na dan kada je odluka o raspisivanju lokalnih izbora stupila na snagu ima više od polovine od ukupnog broja odbornika predlaže u jednoj polovini biračkih odbora predsednika i dva zamenika člana, a u drugoj polovini biračkih odbora predlaže zamenika predsednika, jednog člana i zamenika drugog člana, dok se preostala mesta u biračkim odborima raspodeljuju ostalim odborničkim grupama srazmerno njihovoj zastupljenosti u skupštini na dan kada je odluka o raspisivanju lokalnih izbora stupila na snagu. Nijedna odbornička grupa ne može na jednom biračkom mestu da predloži i predsednika i zamenika predsednika biračkog odbora. Na osnovu zakonom propisanih merila, izborna komisija blagovremeno propisuje i objavljuje na veb-prezentaciji raspored mesta po kojem odborničke grupe predlažu članove i zamenike članova biračkih odbora u stalnom sastavu (član 29).

Novine koje se odnose na unapređenje, modernizaciju, ekonomičnost i efikasnost rada organa za sprovođenje izbora uključuju i korišćenje veb-prezentacije Republičke izborne komisije u svim fazama izbornog postupka kao primarnog kanala za objavljivanje odluka lokalne izborne komisije (npr. član 26) koji je od značaja i za ulaganje pravnih sredstava protiv tih odluka.

4. TOK IZBORNOG POSTUPKA (čl. 34. do 44)

Prema predloženim rešenjima, lokalne izbore raspisuje predsednik Narodne skupštine, a odluka o raspisivanju lokalnih izbora stupa na snagu onog dana kada je objavljena u „Službenom glasniku Republike Srbije“ (član 34).

U navedenom smislu novina je i da se odluka o raspisivanju lokalnih izbora donosi **najranije 120 dana**, a najkasnije 45 dana pre isteka mandata odbornika kojima ističe mandat. Od dana raspisivanja lokalnih izbora do dana glasanja ne može proći manje od 45 ni više od 60 dana (član 35).

Potrebno je napomenuti i da je zakonom značajno preciziran način vršenja većeg broja izbornih radnji i postupanja, uključujući i preciziranje dokumentacije koja je potrebna radi utvrđivanja određenog statusa. Najbolji primer za to je preciziranje dokumentacije koja se dostavlja uz izbornu listu.

Predlog zakona zadržava postojeće rešenje da na izornoj listi mora da bude najmanje 40% kandidata manje zastupljenog pola na izornoj listi, pri čemu se preuzima odredba iz Predloga zakona o izboru narodnih poslanika, kojom se preciznije definiše način raspoređivanja kandidata na izornoj listi prema polovima, tako što se jasno propisuje da se među svakih pet kandidata moraju naći tri kandidata jednog i dva kandidata drugog pola, čime se sprečava moguće izigravanje smisla postojeće zakonske odredbe (član 41).

Prilikom podnošenja izborne liste izornoj komisiji, obavezno se dostavlja i sledeća dokumentacija: 1) pismena saglasnost svakog kandidata za odbornika da prihvata kandidaturu, na obrascu koji propisuje izborna komisija koja sadrži njegovo

ime, prezime, JMBG, zanimanje, mesto i adresu prebivališta; 2) isprava o očitanoj ličnoj karti sa mikrokontrolerom (čipom), odnosno fotokopija lične karte bez mikrokontrolera, za svakog kandidata za odbornika; 3) zakonom predviđen broj pismenih izjava birača da podržavaju izbornu listu na obrascu koji propisuje izborna komisija koje su overene pre isteka roka za podnošenje izborne liste i koje sadrže ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta za svakog birača; 4) spisak birača koji su potpisali podnete izjave da podržavaju izbornu listu u elektronskom obliku na obrascu koji propisuje izborna komisija, a koji sadrži prezime i ime birača, njegov JMBG i podatke o overitelju koji je overio potpis na izjavi; 5) pismena saglasnost nosioca liste da se u nazivu izborne liste upotrebi njegovo lično ime, koja sadrži njegovo ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta ako izborna lista u svom nazivu sadrži lično ime fizičkog lica i ako on nije potpisao drugi dokument koji se predaje uz izbornu listu, a čije se potpisivanje smatra davanjem saglasnosti da se njegovo lično ime upotrebi u nazivu izborne liste; 6) pismena saglasnost pravnog lica da se u nazivu izborne liste upotrebi njegov naziv, koja sadrži naziv i sedište pravnog lica koje tu saglasnost daje; 7) ovlašćenje da se u ime političke stranke podnese izborna lista ako je ne podnosi zastupnik upisan u Registar političkih stranaka, koje se daje u pismenom obliku, a koje sadrži ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta ovlašćenog lica; 8) koalicioni sporazum ako izbornu listu podnosi koalicija; 9) ovlašćenje da se u ime političke stranke zaključi koalicioni sporazum ako ga nije zaključio zastupnik upisan u Registar političkih stranaka, koje se daje u pismenom obliku, a koje sadrži ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta ovlašćenog lica; 10) sporazum o obrazovanju grupe građana, ako izbornu listu podnosi grupa građana; 11) pismena saglasnost da se u nazivu koalicije, odnosno grupe građana upotrebi lično ime fizičkog lica ili naziv pravnog lica koja sadrži ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta fizičkog lica, odnosno naziv i sedište pravnog lica koje tu saglasnost daje ako koalicija, odnosno grupa građana u svom nazivu sadrži lično ime fizičkog lica, odnosno naziv pravnog lica i ako to fizičko lice nije potpisalo neki dokument koji se predaje uz izbornu listu, a čije se potpisivanje smatra davanjem saglasnosti da se to lično ime upotrebi u nazivu koalicije, odnosno grupe građana (član 41).

Imajući u vidu da jedinice lokalne samouprave obrazovane Zakonom o teritorijalnoj organizaciji Republike Srbije imaju značajno različiti broj stanovnika, pa samim tim i birača (od 10.000 do 100.000 stanovnika, a neki gradovi i više stotina hiljada, pri čemu posebno treba uzeti u obzir i grad Beograd), predlaže se da se broj potrebnih potpisa za podršku izornoj listi veže za broj birača u jedinici lokalne samouprave (član 42).

Prema Predlogu zakona, za proglašenje izborne liste potrebno je da je svojim potpisima podrži:

- 1) 200 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 20.000 upisanih birača;
- 2) 300 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 30.000 upisanih birača;
- 3) 500 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 50.000 upisanih birača;
- 4) 600 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 70.000 upisanih birača;
- 5) 800 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 100.000 upisanih birača;
- 6) 1.000 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 500.000 upisanih birača;
- 7) 3.000 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju više od 500.000 upisanih birača.

Ono što predstavlja bitnu novinu i usklađivanje sa međunarodnim standardima i preporukom Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava jeste napuštanje pravila da birač može svojim potpisom da podrži samo jednu izbornu listu. Naime, po ugledu na identičnu odredbu Predloga novog Zakona o izboru narodnih poslanika, i ovim predlogom se predlaže da se biračima omogući da podrže više izbornih lista.

5. GLASANJE I UTVRĐIVANJE REZULTATA GLASANJA (čl. 45. do 60)

U ovom delu zakona, između ostalog, utvrđuju se sadržina glasačkog listića (član 45) i broj primeraka zapisnika o radu biračkog odbora (član 46), a uređuju se pitanja u vezi sa primopredajom izbornog materijala nakon zatvaranja biračkog mesta (član 47), nemogućnošću da se utvrde rezultati glasanja na biračkom mestu (član 55), poništavanjem glasanja na biračkom mestu po službenoj dužnosti (član 56), prigovorom na glasanje na biračkom mestu (član 57) i ponavljanjem glasanja (član 58).

Kao što je već rečeno, neki kontrolni mehanizmi, uključujući i postupak kontrole zapisnika o radu biračkog odbora, preuzeti su iz novog Zakona o izboru narodnih poslanika.

Prilikom primopredaje izbornog materijala nakon završetka glasanja predstavnici biračkog odbora i izborne komisije dužni su da izvrše kontrolu zapisnika o radu biračkog odbora, konstatuju eventualne greške u popunjavanju zapisnika i o tome sačine izveštaj. Izborna komisija sve zapisnike o radu biračkog odbora objavljuje na veb-prezentaciji, a ako je ispravljena greška u popunjavanju zapisnika o radu biračkog odbora, objavljuje se i rešenje o ispravljanju zapisnika o radu biračkog odbora (član 48).

Ako u zapisniku o radu biračkog odbora postoje očigledne omaške u popunjavanju tog zapisnika (**lake greške**), koje se definišu Predlogom zakona, izborna komisija na osnovu izveštaja kojim su konstatovane greške u popunjavanju zapisnika o radu biračkog odbora donosi rešenje o ispravljanju zapisnika o radu biračkog odbora (član 49).

Ako u zapisniku o radu biračkog odbora postoje grube logičko-računske greške (**teške greške**), koje Predlogom zakona nisu pobrojane, već su navedeni samo karakteristični primeri, izborna komisija može postupati trojako, odnosno doneti rešenje o ispravljanju zapisnika o radu biračkog odbora, doneti rešenje kojim konstatuje da se na određenom biračkom mestu ne mogu utvrditi rezultati glasanja ili doneti rešenje kojim poništava glasanje na biračkom mestu po službenoj dužnosti, u zavisnosti od činjeničnog stanja utvrđenog prilikom kontrole zapisnika o radu biračkog odbora (član 50).

Isto se, u smislu preuzimanja rešenja iz Predloga zakona o izboru narodnih poslanika, odnosi i na sledeće. Svaki član i zamenik člana izborne komisije ima pravo da u roku od 48 časova od završetka glasanja izvrši uvid u izborni materijal sa svakog biračkog mesta i da proveri da li je glasao birač koji mu dostavi svoju adresu, JMBG i pismenu saglasnost za tu proveru (član 51).

Poseban vid kontrole, isto kao i u Predlogu zakona o izboru narodnih poslanika, „rezervisan” je za opozicione izborne liste.

Na zahtev podnosioca proglašene opozicione izborne liste (izborna lista čiji podnosilac nema odbornike u skupštini, odnosno izborna lista čiji podnosilac nije deo skupštinske većine) koja je prema preliminarnim rezultatima izbora osvojila više od 2% glasova, a koji se podnosi u roku od 48 časova od zatvaranja biračkih mesta, izborna komisija određuje da se izvrši kontrola zapisnika o radu biračkih odbora sa

najviše 5% biračkih mesta. Ako je zahtevima za kontrolu zapisnika o radu biračkih odbora po uzorku obuhvaćeno više od 5% biračkih mesta, kontrola zapisnika o radu biračkih odbora vrši se na onim biračkim mestima na kojima je upisano najviše birača. Protiv rešenja kojim je odbijen ili odbačen zahtev za kontrolu zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku podnosilac zahteva može podneti prigovor izbornoj komisiji u roku od 48 časova od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji. Protiv rešenja kojim je usvojen zahtev za kontrolu zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku podnosilac proglašene izborne liste može podneti prigovor izbornoj komisiji u roku od 48 časova od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji (član 52).

O izvršenoj kontroli zapisnika o radu biračkih odbora izborna komisija sačinjava izveštaj i objavljuje ga na veb-prezentaciji. Ako se na osnovu kontrole zapisnika o radu biračkih odbora u pogledu broja glasova koji je dobila određena izborna lista utvrdi da postoji ukupno odstupanje između sadržine izbornog materijala i zapisnika o radu biračkog odbora veće od 10% na svim kontrolisanim biračkim mestima, izvršiće se kontrola zapisnika o radu biračkog odbora sa još 5% biračkih mesta. Ako se nakon dodatne kontrole zapisnika o radu biračkih odbora u pogledu broja glasova koji je dobila određena izborna lista utvrdi da postoji ukupno odstupanje između sadržine izbornog materijala i zapisnika o radu biračkog odbora veće od 10% na svim kontrolisanim biračkim mestima, izvršiće se kontrola svih zapisnika o radu biračkog odbora. Kontrola zapisnika o radu biračkih odbora po uzorku završava se kada izborna komisija usvoji izveštaj kojim se konstatuje da na kontrolisanom uzorku ne postoji odstupanje između sadržine izbornog materijala i zapisnika o radu biračkih odbora veće od 10%, odnosno izveštaj o rezultatima kontrole svih biračkih mesta (član 53).

Ako je prilikom kontrole zapisnika o radu biračkog odbora koju vrše članovi i zamenici članova izborne komisije, kao i prilikom kontrole zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku konstatovano da se ne slažu sadržina izbornog materijala i zapisnik o radu biračkog odbora, izborna komisija donosi rešenje o ispravljanju zapisnika o radu biračkog odbora. Ako je prilikom kontrole zapisnika o radu biračkog odbora konstatovano da postoji nepravilnost koja je razlog za poništavanje glasanja na biračkom mestu po službenoj dužnosti, izborna komisija donosi rešenje kojim poništava glasanje na biračkom mestu. Ako postoji osnovana sumnja da je veliko neslaganje između sadržine izbornog materijala i zapisnika o radu biračkog odbora posledica svesne i namerne aktivnosti koja je usmerena na to da se utvrdi neistinit rezultat izbora, izborna komisija dužna je da protiv članova biračkog odbora podnese krivičnu prijavu nadležnom javnom tužilaštvu (član 54).

6. RASPODELA, DODELJIVANJE I PRESTANAK MANDATA (čl. 61. do 74)

U ovom delu zakona zadržavaju se postojeća rešenja o izbornom cenzusu od 3% (član 61), primeni sistema najvećeg količnika (član 62) i načinu dodele odborničkih mandata prema redosledu kandidata na izbornoj listi (član 63).

Novinu u ovom delu, između ostalog, predstavlja pravilo o sazivanju konstitutivne sednice skupštine.

Konstitutivnu sednicu skupštine saziva predsednik skupštine iz prethodnog saziva, u roku od deset dana od dana objavljivanja rešenja o dodeli odborničkih mandata na veb-prezentaciji, tako da se ta sednica održi najkasnije 30 dana od dana objavljivanja rešenja o dodeli mandata (član 65). Na izneti način se napušta postojeće rešenje prema kojem se rok za sazivanje konstitutivne sednice računa od objavljivanja rezultata izbora.

Po pitanju podnošenja ostavke, zadržavaju se postojeća zakonska rešenja, s tim što se Predlogom zakona propisuje da će ostavka biti punovažna samo ako je

potpis odbornika overen nakon što mu je potvrđen mandat, pri čemu se ostavka više neće moći opozvati.

7. POSEBNA PRAVILA ZA IZBORNE LISTE NACIONALNIH MANJINA (čl. 75. do 78)

Potreba da se spreče zloupotrebe prilikom predlaganja izbornih lista nacionalnih manjina postoji i na lokalnom kao i na republičkom nivou, tako da su i ovde preuzeta rešenja iz Predloga novog zakona o izboru narodnih poslanika, uz uvažavanje specifičnosti koje se odnose na situacije u kojima pripadnici nacionalnih manjina u određenim sredinama zapravo ne predstavljaju manjinu u ukupnom stanovništvu te sredine, tj. jedinice lokalne samouprave, pa bi uvažavanje svih pravila vezanih za položaj manjina zapravo dovelo do potpuno disproportcionalnih rezultata u odnosu na broj osvojenih glasova.

Izbornom listom nacionalne manjine u smislu ovog zakona smatra se ona izborna lista za koju je izborna komisija utvrdila da je osnovni cilj njenog podnošenja predstavljanje i zastupanje interesa nacionalne manjine, kao i zaštita i poboljšanje prava pripadnika nacionalne manjine, u skladu sa međunarodnim pravnim standardima. Izborna komisija posebnim rešenjem utvrđuje da izborna lista ima položaj izborne liste nacionalne manjine u smislu ovog zakona istovremeno kada je proglašava, a na predlog podnosioca izborne liste koji mora biti podnet zajedno sa izbornom listom. Izborna komisija može da zatraži mišljenje nadležnog nacionalnog saveta nacionalne manjine o tome da li određena izborna lista može imati položaj izborne liste nacionalne manjine. Podnosilac izborne liste nacionalne manjine može biti samo politička stranka nacionalne manjine ili koalicija koju čine isključivo političke stranke nacionalnih manjina. Izborna lista može imati položaj izborne liste nacionalne manjine u smislu odredaba ovog zakona kojima se uređuje broj potpisanih izjava birača koji podržavaju izbornu listu i način raspodele mandata samo ako prema podacima poslednjeg popisa stanovništva na teritoriji jedinice lokalne samouprave žive pripadnici nacionalne manjine koje ta izborna lista predstavlja, pod dodatnim uslovom da je procenat pripadnika te nacionalne manjine u ukupnom broju stanovnika na teritoriji jedinice lokalne samouprave manji od 50% (član 75).

Izborna komisija rešenjem odbija predlog da se određenoj izornoj listi utvrdi da ima položaj izborne liste nacionalne manjine ako je nosilac liste ili kandidat za odbornika na izornoj listi lice za koje je opšte poznato da je član druge političke stranke koja nije politička stranka nacionalne manjine ili ako se utvrde druge okolnosti koje nesumnjivo ukazuju na nameru da se izigra zakon (član 76).

Pored toga, što se tiče nacionalnih manjina, smanjen je broj potpisa potrebnih za proglašenje izborne liste nacionalne manjine, tako da se time na još jedan način unapređuje položaj manjina i olakšava im se učešće u izbornom postupku, pogotovo onim manjinama koje imaju manji broj pripadnika. Naime, izborna komisija može proglasiti izbornu listu nacionalne manjine ako podnosilac izborne liste dostavi broj potpisanih i overenih izjava birača da podržavaju izbornu listu koji je **dvostruko manji od broja koji se traži po opštim pravilima ovog zakona** (član 77).

Izborna lista nacionalne manjine učestvuje u raspodeli mandata i onda kada dobije manje od 3% glasova od ukupnog broja birača koji su glasali. Kada se raspodeljuju mandati primenom sistema najvećeg količnika, količnici izbornih lista nacionalnih manjina koje su osvojile manje od 3% glasova uvećavaju se za 35% (član 78).

8. ZAŠTITA IZBORNOG PRAVA (čl. 79. do 89)

Zakonom se, prvo, određuje da su pravna sredstva u sprovođenju izbora prigovor i žalba (član 79). Zatim se određuju opšta pravila o pravu na prigovor. Podnosilac proglašene izborne liste ima pravo da podnese prigovor protiv donete odluke, preduzete radnje i zbog propuštanja da se donese odluka, odnosno preduzme radnja u sprovođenju izbora, ako ovim zakonom nije propisano drugačije. Podnosilac izborne liste, politička stranka, odbornička grupa, kandidat za odbornika, birač i lice čije je ime u nazivu izborne liste ili podnosioca izborne liste mogu podneti prigovor kada je to propisano ovim zakonom (član 80). Posebno se u odnosu na dosadašnja rešenja precizira sadržina prigovora. Prigovor mora da bude razumljiv i da sadrži sve ono što je potrebno da bi po njemu moglo da se postupi, a naročito: 1) označenje da se prigovor podnosi izornoj komisiji; 2) ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta, broj telefona i adresu za prijem elektronske pošte podnosioca prigovora ako je podnosilac prigovora fizičko lice; 3) naziv i sedište podnosioca prigovora i ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta, broj telefona i adresu za prijem elektronske pošte lica koje je ovlašćeno da zastupa podnosioca prigovora ako je podnosilac prigovora pravno lice; 4) naziv proglašene izborne liste, naziv podnosioca proglašene izborne liste i ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta, broj telefona i adresu za prijem elektronske pošte lica koje je ovlašćeno da zastupa podnosioca proglašene izborne liste ako prigovor podnosi podnosilac proglašene izborne liste; 5) potpis podnosioca prigovora; 6) predmet prigovora, a naročito tačan naziv odluke uz označenje donosioca, datuma donošenja i broja pod kojim je zavedena odluka ako se prigovorom osporava odluka, odnosno tačan opis radnje uz naznačenje ko je i kada tu radnju preduzeo ako se prigovorom osporava radnja u izbornom postupku; 7) činjenice na kojima se zasniva prigovor; 8) dokaze. Ako je prigovor nerazumljiv ili nepotpun, izborna komisija donosi rešenje kojim ga odbacuje (član 81).

Kao i u slučaju Predloga zakona o izboru narodnih poslanika, produžavaju se i rokovi u postupcima zaštite izbornog prava i na lokalnim izborima. Tako će se prigovor moći podneti u roku od 72, umesto 24 časa od objavljivanja odluke, odnosno preduzimanja radnje koju podnosilac smatra nepravilnom, ako drugačije nije određeno ovim zakonom. Prigovor zbog toga što u roku koji je propisan zakonom ili podzakonskim aktom Republičke izborne komisije nije doneta odluka, odnosno preduzeta radnja, može se podneti takođe u roku od 72 časa od isteka roka u kojem je odluka trebalo da bude doneta, odnosno u kojem je radnja trebalo da bude preduzeta, ako drugačije nije određeno ovim zakonom (član 82).

O prigovoru odlučuje izborna komisija. Izborna komisija je dužna da u novom, produženom roku od 72, umesto dosadašnjih 48 časova od prijema prigovora, donese i objavi rešenje o prigovoru. Prigovor i rešenje o prigovoru izborna komisija objavljuje na veb-prezentaciji (član 83).

Protiv rešenja izborne komisije kojim je odbačen ili odbijen prigovor podnosilac prigovora može podneti žalbu nadležnom višem sudu, takođe u produženom roku od 72 umesto 48 časova od objavljivanja rešenja na veb-prezentaciji. Žalba zbog toga što u propisanom roku nije doneta odluka o prigovoru može se podneti takođe u roku od 72 časa od isteka roka u kojem je trebalo da bude doneta odluka o prigovoru. Protiv rešenja izborne komisije kojim je usvojen prigovor podnosilac proglašene izborne liste, podnosilac izborne liste, politička stranka, odbornička grupa, kandidat za odbornika, birač i lice čije je ime u nazivu izborne liste ili podnosioca izborne liste mogu podneti žalbu nadležnom višem sudu u roku od 72 časa od objavljivanja rešenja na veb-prezentaciji ako im time što je usvojen prigovor neposredno povređen pravni interes (član 85).

Izborna komisija dužna je da u roku od 24 časa od prijema žalbe dostavi nadležnom višem sudu žalbu i sve potrebne spise. Viši sud donosi odluku po žalbi u novom roku od 72 umesto dosadašnjih 48 časova od prijema žalbe sa spisima.

Odluka donetu u postupku po žalbi dostavlja se podnosiocu žalbe preko izborne komisije (član 86).

Članom 87. definisano je odlučivanje nadležnog višeg suda po žalbi, pri čemu je odluka doneta u postupku po žalbi pravnosnažna i protiv nje se ne mogu podneti vanredna pravna sredstva predviđena zakonom kojim se uređuje upravni spor.

Predviđa se i shodna primena Zakona o opštem upravnom postupku prilikom odlučivanja o prigovoru, odnosno Zakona o upravnim sporovima prilikom odlučivanja po žalbi (član 88).

Izborna komisija na veb-prezentaciji objavljuje sva podneta pravna sredstva i odluke koje su donete po njima (član 89).

9. ISTOVREMENO ODRŽAVANJE LOKALNIH IZBORA I IZBORA NA REPUBLIČKOM NIVOU (čl. 90. do 96)

Posebno je važno još jednom napomenuti rešenja koja donose precizna pravila o sastavu organa za sprovođenje izbora u slučaju istovremenih republičkih izbora (izbora za narodne poslanike odnosno izbora za predsednika Republike), sa jedne i lokalnih izbora sa druge strane, čiji je cilj viši stepen transparentnosti rada tih organa i učešće u radu predstavnika šireg kruga subjekata koji su učesnici izbora.

Glasanje na lokalnim izborima koji se održavaju istog dana kada i izbori na republičkom nivou sprovode birački odbori u stalnom sastavu koji su obrazovani u skladu sa zakonom kojim se uređuje izbor narodnih poslanika. U nacionalno mešovitim jedinicama lokalne samouprave, u smislu Zakona o lokalnoj samoupravi, glasanje na lokalnim izborima i na izborima na republičkom nivou koji se održavaju istog dana sprovode birački odbori koji u stalnom sastavu imaju predsednika, tri člana i njihove zamenike. Predsednik biračkog odbora, dva člana i tri zamenika člana imenuju se na predlog poslaničkih grupa u Narodnoj skupštini, tako da broj predsednika, članova i zamenika članova u stalnom sastavu svih biračkih odbora na teritoriji jedinice lokalne samouprave koji pripada poslaničkoj grupi mora da bude srazmeran njenoj zastupljenosti u Narodnoj skupštini na dan kada je odluka o raspisivanju izbora stupila na snagu. Zamenik predsednika biračkog odbora i jedan član biračkog odbora imenuju se na predlog odborničkih grupa u skupštini, tako da broj zamenika predsednika i članova u stalnom sastavu svih biračkih odbora na teritoriji jedinice lokalne samouprave koji pripada odborničkoj grupi mora da bude srazmeran njenoj zastupljenosti u skupštini na dan kada je odluka o raspisivanju izbora stupila na snagu (član 92).

Svaki podnosilac izborne liste za lokalne izbore i svaki predlagač kandidata na izborima na republičkom nivou ima pravo da predloži člana i zamenika člana u organe za sprovođenje izbora u proširenom sastavu. Ako je ista politička stranka, koalicija, odnosno ista grupa građana predlagač kandidata za izbore na republičkom nivou i podnosilac proglašene izborne liste za izbor odbornika, ona u organe za sprovođenje izbora u proširenom sastavu može predložiti samo jednog člana i jednog zamenika člana (član 93).

Istovetnost koalicija, odnosno grupa građana u smislu predlaganja člana i zamenika člana u organe za sprovođenje izbora u proširenom sastavu ne ceni se prema nazivu koalicije, odnosno grupe građana, već prema potpisnicima koalicionog sporazuma, odnosno sporazuma o obrazovanju grupe građana. Koalicija koja je predlagač kandidata za izbore na republičkom nivou i koalicija koja je podnosilac proglašene izborne liste za izbor odbornika smatraju se istom koalicijom ako je i jednu i drugu obrazovalo više od polovine istih političkih stranaka. Grupa građana koja je predlagač kandidata za izbore na republičkom nivou i grupa građana koja je

podnosilac proglašene izborne liste za izbor odbornika smatraju se istom grupom građana ako je i jednu i drugu obrazovalo više od polovine istih birača (član 94).

Ako dve ili više političkih stranaka na izborima na republičkom nivou učestvuju samostalno, a na lokalnim izborima u koaliciji, svaka od njih ima pravo da predloži po jednog člana i jednog zamenika člana u organe za sprovođenje izbora u proširenom sastavu. Ako dve ili više političkih stranaka na izborima na republičkom nivou učestvuju u koaliciji, a na lokalnim izborima učestvuju samostalno, njima zajedno pripada pravo da predlože jednog člana i jednog zamenika člana u organe za sprovođenje izbora u proširenom sastavu (član 95).

Član organa za sprovođenje izbora u proširenom sastavu koji je imenovan na predlog političke stranke, koalicije, odnosno grupe građana koja učestvuje na jednim **izborima može glasati samo za one odluke organa za sprovođenje izbora koje su zajedničke za oba izborna postupka** (npr. određivanje biračkih mesta, obrazovanje biračkog odbora u stalnom sastavu) **i koje se odnose samo na onaj izborni postupak u kojem njegov predlagač učestvuje** (član 96).

10. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE (čl. 97. do 101)

Na osnovu na početku navedenih političkih razgovora odnosno konsultacija o kojima je bilo reči, ustanovljena su i posebna pravila koja treba da doprinesu većoj transparentnosti rada organa za sprovođenje lokalnih izbora koji će se održati nakon stupanja na snagu ovog zakona, kao i sveobuhvatnijem postupku kontrole izbornog procesa.

Članom 98. se predlaže propisivanje prelaznog perioda od godinu dana u kojem bi Upravni sud privremeno zadržao nadležnost za odlučivanje po žalbama podnetim u postupcima sprovođenja lokalnih izbora koji budu raspisani u roku od jedne godine od dana kada je ovaj zakon stupio na snagu. Takođe, u istom periodu Upravni sud bi zadržao nadležnost za odlučivanje i po žalbama na odluke skupština jedinica lokalne samouprave o imenovanju članova i zamenika članova lokalnih izbornih komisija, protiv odluka donetih u vezi sa potvrđivanjem mandata odbornika, protiv odluka kojima je konstatovan prestanak mandata odbornika, kao i zbog propuštanja da se konstatuje prestanak mandata odbornika, pod uslovom da su te žalbe podnete u roku od godinu dana od dana kada je ovaj zakon stupio na snagu.

Prve lokalne izbore koji budu raspisani nakon stupanja na snagu ovog zakona sprovede izborne komisije u čiji stalni sastav, pored članova i zamenika članova koji se imenuju po opštim pravilima Predloga zakona, treba da uđu još po jedan član i zamenik člana koje će imenovati Republička izborna komisija na predlog predsednika Narodne skupštine, a mandat će im trajati do konačnosti ukupnog izveštaja o rezultatima lokalnih izbora. U sprovođenju prvih lokalnih izbora koji budu raspisani nakon stupanja na snagu ovog zakona učestvovaće birački odbori u čiji stalni sastav, pored članova i zamenika članova koji se imenuju po opštim pravilima Predloga zakona, treba da uđu još po jedan član i zamenik člana koje će imenovati Republička izborna komisija na predlog predsednika Narodne skupštine (član 99).

Stupanjem na snagu ovog zakona, prestaće da važi postojeći Zakon o lokalnim izborima (član 100).

Predviđa se da zakon stupi na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije” (član 101).

6) Da li je promena zaista neophodna i u kom obimu?

Neophodna je jer je preporučena od strane relevantnih međunarodnih organizacija i dogovorena od strane većine najznačajnijih političkih aktera u Republici Srbiji.

7) Na koje ciljne grupe će uticati predložena promena? Utvrditi i predstaviti ciljne grupe na koje će promena imati neposredan odnosno posredan uticaj.

Utićeće na to da se smanji broj nepravilnosti na izborima pa će time olakšati ostvarivanje biračkog prava građanima, proširiće se obim kontrole izbornog procesa pa će isti biti demokratičniji i transparentniji.

8) Da li postoje važeći dokumenti javnih politika kojima bi se mogla ostvariti željena promena i o kojim dokumentima se radi?

Ne.

9) Da li je promenu moguće ostvariti primenom važećih propisa?

Nova pravila se moraju formalnopravno propisati zakonom.

10) Kvantitativno (numerički, statistički) predstaviti očekivane trendove u predmetnoj oblasti, ukoliko se odustane od intervencije (*status quo*).

Manji broj nepravilnosti na izborima, manji broj prigovora i žalbi, viši stepen demokratičnosti i transparentnosti bi trebalo da bude rezultat predloženih rešenja.

11) Kakvo je iskustvo u ostvarivanju ovakvih promena u poređenju sa iskustvom drugih država, odnosno lokalnih samouprava (ako je reč o javnoj politici ili aktu lokalne samouprave)?

Predložena rešenja odgovaraju međunarodnim standardima u datoj oblasti i preporučene su od strane Organizacije za evropsku bezbednosti i saradnju i Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava.

Ključna pitanja za utvrđivanje ciljeva

1) Zbog čega je neophodno postići željenu promenu na nivou društva? (odgovorom na ovo pitanje definiše se opšti cilj).

Neophodno je obezbediti veću demokratičnost izbornog procesa, pre svega imajući u vidu značaj tog procesa i njegovo vrednovanje u postupku pristupanja EU. Nematerijalna vrednost koja se pribavlja za građane jeste viši stepen demokratičnosti u društvu, manje tenzije koje se stvaraju između suprotstavljenih opcija u društvu, odbacivanje isključivosti, govora mržnje, afirmisanje prava na slobodno iznošenje mišljenja i stavova o određenim političkim, ekonomskim i drugim pitanjima u društvu i dr, uključujući i dalju afirmaciju evropskih vrednosti u društvu.

2) Šta se predmetnom promenom želi postići? (odgovorom na ovo pitanje definišu se posebni ciljevi, čije postizanje treba da dovode do ostvarenja opšteg cilja. U odnosu na posebne ciljeve, formulišu se mere za njihovo postizanje).

Želi se postići: veća transparentnost i demokratičnost rada organa za sprovođenje izbora, efikasnija kontrola izbornog procesa.

3) Da li su opšti i posebni ciljevi usklađeni sa važećim dokumentima javnih politika i postojećim pravnim okvirom, a pre svega sa prioritarnim ciljevima Vlade?

Jesu.

4) Na osnovu kojih pokazatelja učinka će biti moguće utvrditi da li je došlo do ostvarivanja opštih odnosno posebnih ciljeva

Manji broj nepravilnosti na izborima, manji broj prigovora i žalbi, viši stepen demokratičnosti i transparentnosti.

Izvor provera u odnosu na postojeće podatke sa prethodnih izbora koji su gore dati biće izveštaji o sprovođenju izbora koji će biti sačinjeni od ovlašćenih subjekata, pre svega RIK, nakon njihovog okončanja.

Ključna pitanja za identifikovanje opcija javnih politika

1) Koje relevantne opcije (alternativne mere, odnosno grupe mera) za ostvarenje cilja su uzete u razmatranje? Da li je razmatrana „*status quo*” opcija?

Jeste, ali iz formalnopravnih razloga jedina opcija je izmena propisa.

2) Da li su, pored regulatornih mera, identifikovane i druge opcije za postizanje željene promene i analizirani njihovi potencijalni efekti?

Nije moguće primeniti druge opcije jer je iz formalnopravnih razloga neophodna izmena propisa.

3) Da li su, pored restriktivnih mera (zabrane, ograničenja, sankcije i slično) ispitane i podsticajne mere za postizanje posebnog cilja?

Razmotrene su sve moguće mere.

4) Da li su u okviru razmatranih opcija identifikovane institucionalno upravljačko organizacione mere koje je neophodno sprovesti da bi se postigli posebni ciljevi?

Jesu, jer je potrebno na osnovu propisanih rešenja izmeniti način imenovanja i sastav organa za sprovođenje izbora, pre svega uključivanjem šireg kruga političkih aktera u rad organa za sprovođenje izbora, radi postizanja veće transparentnosti odnosno demokratičnosti.

5) Da li se promena može postići kroz sprovođenje informativno-edukativnih mera?

Da, korišćenjem veb-prezentacija organa za sprovođenje izbora prilikom donošenja odluka u smislu objavljivanja i početka pravnog dejstva od objavljivanja na veb-prezentacijama.

6) Da li ciljne grupe i druge zainteresovane strane iz civilnog i privatnog sektora mogu da budu uključene u proces sprovođenja javne politike, odnosno propisa ili se problem može rešiti isključivo intervencijom javnog sektora?

Mogu biti uključeni kao politički učesnici samog procesa i kao posmatrači izbora u skladu sa zakonskim pravilima koja se usvoje.

7) Da li postoje raspoloživi, odnosno potencijalni resursi za sprovođenje identifikovanih opcija?

Postoje, i u smislu budžetskih sredstava koja će biti za te namene opredeljena kao i obučeni lica za sprovođenje izbornog procesa.

8) Koja opcija je izabrana za sprovođenje i na osnovu čega je procenjeno da će se tom opcijom postići željena promena i ostvarenje utvrđenih ciljeva?

Sa formalnopravnog stanovišta ovo je jedina sprovodljiva opcija, izmena zakona.

Ključna pitanja za analizu finansijskih efekata

1) Kakve će efekte izabrana opcija imati na javne prihode i rashode u srednjem i dugom roku?

Nema takvih efekata, radi se o procesu koji se periodično obavlja u skladu sa Ustavom i zakonom.

2) Da li je finansijske resurse za sprovođenje izabrane opcije potrebno obezbediti u budžetu, ili iz drugih izvora finansiranja i kojih?

Potrebno je obezbediti budžetska sredstava.

3) Kako će sprovođenje izabrane opcije uticati na međunarodne finansijske obaveze?

Neće uticati.

4) Koliki su procenjeni troškovi uvođenja promena koji proističu iz sprovođenja izabrane opcije (osnivanje novih institucija, restrukturiranje postojećih institucija i obuka državnih službenika) iskazani u kategorijama kapitalnih troškova, tekućih troškova i zarada?

Pre svega je potrebno finansirati nabavku i štampanje izbornog materijala, kao i troškove rada lokalnih izbornih komisija i biračkih odbora.

5) Da li je moguće finansirati rashode izabrane opcije kroz redistribuciju postojećih sredstava?

Nije.

6) Kakvi će biti efekti sprovođenja izabrane opcije na rashode drugih institucija?

Povećaće se pre svega rashodi lokalnih izbornih komisija.

Ključna pitanja za analizu ekonomskih efekata

1) Koje troškove i koristi (materijalne i nematerijalne) će izabrana opcija prouzrokovati privredi, pojedinoj grani, odnosno određenoj kategoriji privrednih subjekata?

Pre svega je potrebno finansirati nabavku i štampanje izbornog materijala, kao i troškove rada lokalnih izbornih komisija i biračkih odbora.

2) Da li izabrana opcija utiče na konkurentnost privrednih subjekata na domaćem i inostranom tržištu (uključujući i efekte na konkurentnost cena) i na koji način?

Ne.

3) Da li izabrane opcije utiču na uslove konkurencije i na koji način?

Ne.

4) Da li izabrana opcija utiče na transfer tehnologije i/ili primenu tehničko-tehnoloških, organizacionih i poslovnih inovacija i na koji način?

Ne.

5) Da li izabrana opcija utiče na društveno bogatstvo i njegovu raspodelu i na koji način?

Ne, u smislu materijalnih vrednosti, ali utiče na povećanje tzv. evropskih vrednosti u smislu povećanja stepena demokratičnosti u društvu. Nematerijalna vrednost koja se pribavlja za građane jeste viši stepen demokratičnosti u društvu, manje tenzije koje se stvaraju između suprotstavljenih opcija u društvu, odbacivanje isključivosti, govora mržnje, afirmisanje prava na slobodno iznošenje mišljenja i stavova o određenim političkim, ekonomskim i drugim pitanjima u društvu i dr, uključujući i dalju afirmaciju evropskih vrednosti u društvu.

6) Kakve će efekte izabrana opcija imati na kvalitet i status radne snage (prava, obaveze i odgovornosti), kao i prava, obaveze i odgovornosti poslodavaca?

Nema uticaja.

Ključna pitanja za analizu efekata na društvo

1) Kolike troškove i koristi (materijalne i nematerijalne) će izabrana opcija prouzrokovati građanima?

Pre svega je potrebno finansirati nabavku i štampanje izbornog materijala, kao i troškove rada lokalnih izbornih komisija i biračkih odbora, što se vrši iz budžetskih sredstava.

Predložena rešenja neće neposredno odraziti na odnos troškova i koristi građana. Predložene izmene imaju za cilj podizanje nivoa demokratičnosti i transparentnosti izbornog procesa, pre svega kroz usaglašavanje izbornog postupka na lokalnom nivou vlasti sa novim rešenjima u Zakonu o izboru narodnih poslanika, koji se istovremeno predlaže.

Očekuje se da će predložena promena uticati na proširivanje obima kontrole izbornog procesa i smanjivanje broja nepravilnosti na izborima, pa će time olakšati ostvarivanje biračkog prava građanima, a sam izborni proces će se time učiniti demokratičnijim i transparentnijim.

Naime, iako se zadržavaju dosadašnja zakonska rešenja koja se mogu i smatrati osnovnim postulatima izbornog procesa (jedinica lokalne samouprave kao jedna izborna jedinica, izborne liste sa koje kandidati dobijaju mandate prema redosledu na listi, primena sistema najvećeg količnika prilikom raspodele mandata, izborni cenzus od 3% i dr.), zakon donosi značajne novine u pogledu organizacije i rada organa za sprovođenje izbora, posebno u pogledu transparentnosti njihovog rada i šireg kruga subjekata iz političkog života koji učestvuju u njihovom radu, pa i imaju dodatna ovlašćenja u pogledu kontrole pravilnosti sprovođenja izbornog postupka. Takođe, tu su i posebna pravila koja unapređuju položaj pripadnika nacionalnih manjina kao učesnika u izbornom postupku. Posebno je važno napomenuti rešenja koja donose precizna pravila o sastavu organa za sprovođenje izbora u slučaju istovremenih republičkih izbora, za narodne poslanike odnosno predsednika Republike, sa jedne strane i lokalnih izbora sa druge strane, čiji je cilj viši stepen transparentnosti rada tih organa i učešće u radu predstavnika šireg kruga subjekata koji su učesnici izbora.

2) Da li će efekti realizacije izabrane opcije štetno uticati na neku specifičnu grupu populacije i da li će to negativno uticati na uspešno sprovođenje te opcije, kao i koje mere treba preduzeti da bi se ovi rizici sveli na minimum?

Ne.

3) Na koje društvene grupe, a posebno na koje osetljive društvene grupe, bi uticale mere izabrane opcije i kako bi se taj uticaj ogledao (pre svega na siromašne i socijalno isključene pojedince i grupe, kao što su osobe sa invaliditetom, deca, mladi, žene, stariji preko 65 godina, pripadnici romske nacionalne manjine, neobrazovani, nezaposleni, izbegla i interno raseljena lica i stanovništvo ruralnih sredina i druge osetljive društvene grupe)?

Olakšava se ostvarivanje prava pripadnicima nacionalnih manjina da steknu svojstvo učesnika na izborima jer im se smanjuje potreban broj potpisa podrške. Pored toga, smanjuju se mogućnosti zloupotrebe statusa stranke nacionalne manjine. Objasnjeno u delu koji se odnosi na promene koje se predlažu.

4) Da li bi i na koji način izabrana opcija uticala na tržište rada i zapošljavanje, kao i na uslove za rad (npr. promene u stopama zaposlenosti, otpuštanje tehnoloških viškova, ukinuta ili novoformirana radna mesta, postojeća prava i obaveze radnika, potrebe za prekvalifikacijama ili dodatnim obukama koje nameće tržište rada, rodnu ravnopravnost, ranjive grupe i oblike njihovog zapošljavanja i slično)?

Ne.

5) Da li izabrane opcije omogućavaju ravnopravan tretman, ili dovode do direktne ili indirektno diskriminacije različitih kategorija lica (npr. na osnovu nacionalne pripadnosti, etničkog porekla, jezika, pola, rodnog identiteta, invaliditeta, starosne dobi, seksualne orijentacije, bračnog statusa ili drugih ličnih svojstava)?

Omogućavaju ravnopravan tretman.

6) Da li bi izabrana opcija mogla da utiče na cene roba i usluga i životni standard stanovništva, na koji način i u kojem obimu?

Ne.

7) Da li bi se realizacijom izabranih opcija pozitivno uticalo na promenu socijalne situacije u nekom određenom regionu ili okrugu i na koji način?

Nema uticaja.

8) Da li bi se realizacijom izabrane opcije uticalo na promene u finansiranju, kvalitetu ili dostupnosti sistema socijalne zaštite, zdravstvenog sistema ili sistema obrazovanja, posebno u smislu jednakog pristupa uslugama i pravima za osetljive grupe i na koji način?

Ne.

Ključna pitanja za analizu upravljačkih efekata

1) Da li se izabranom opcijom uvode organizacione, upravljačke ili institucionalne promene i koje su to promene?

Promene u sastavu i broju članova organa za sprovođenje izbora. Objasnjeno u delu koji se odnosi na promene koje se predlažu.

2) Da li postojeća javna uprava ima kapacitet za sprovođenje izabrane opcije (uključujući i kvalitet i kvantitet raspoloživih kapaciteta) i da li je potrebno preduzeti određene mere za poboljšanje tih kapaciteta?

Da, ima potrebnih kapaciteta na lokalnom nivou.

3) Da li je za realizaciju izabrane opcije bilo potrebno izvršiti restrukturiranje postojećeg državnog organa, odnosno drugog subjekta javnog sektora (npr. proširenje, ukidanje, promene funkcija/hijerarhije, unapređenje tehničkih i ljudskih kapaciteta i sl.) i u kojem vremenskom periodu je to potrebno sprovesti?

Ne.

4) Da li je izabrana opcija u saglasnosti sa važećim propisima, međunarodnim sporazumima i usvojenim dokumentima javnih politika?

Da, ali podrazumeva pre svega zakonske izmene, u skladu sa međunarodnim standardima.

5) Da li izabrana opcija utiče na vladavinu prava i bezbednost?

Da, u pozitivnom smislu.

6) Da li izabrana opcija utiče na odgovornost i transparentnost rada javne uprave i na koji način?

Da, u pozitivnom smislu.

7) Koje dodatne mere treba sprovesti i koliko vremena će biti potrebno da se sprovede izabrana opcija i obezbedi njeno kasnije dosledno sprovođenje, odnosno njena održivost?

Obuke članova organa za sprovođenje izbora, pre svega članova biračkih odbora.

Ključna pitanja za analizu rizika

1) Da li je za sprovođenje izabrane opcije obezbeđena podrška svih ključnih zainteresovanih strana i ciljnih grupa? Da li je sprovođenje izabrane opcije prioritet za donosiocima odluka u narednom periodu (Narodnu skupštinu, Vladu, državne organe i slično)?

Da, u potpunosti.

2) Da li su obezbeđena finansijska sredstva za sprovođenje izabrane opcije? Da li je za sprovođenje izabrane opcije obezbeđeno dovoljno vremena za sprovođenje postupka javne nabavke ukoliko je ona potrebna?

Biće obezbeđena budžetska sredstva.

3) Da li postoji još neki rizik za sprovođenje izabrane opcije?

Ne.

IZJAVA O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

1. Ovlašćeni predlagač propisa – Vlada

Obrađivač – Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave

2. Naziv propisa

Predlog zakona o lokalnim izborima

Draft Law on Local elections

3. Usklađenost propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum):

a) Odredba Sporazuma koja se odnosi na normativnu sadržinu propisa

Donošenje ovog zakona nije izričita obaveza predviđena u SSP-u.

b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma

Nema

v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma.

Ne postoji obaveza

g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma

Ne postoje

d) Veza sa Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije.

Donošenje ovog zakona predviđeno je NPAA-om (2018-2021), u delu koji se odnosi na „Izborni sistem“ u delu Izborni sistem u jedinicama lokalne samouprave . U ovoj oblasti je predviđeno usklađivanje sa relevantnim propisima EU kako bi se građanima Unije sa prebivalištem u državi članici čiji nisu državljani omogućilo ostvarivanje aktivnog i pasivnog biračkog prava na lokalnim izborima. Kao preduslov, neophodno je promeniti Ustav, a zatim i Zakon o lokalnim izborima. Ove izmene će se izvršiti najkasnije godinu do dve pred pristupanje Republike Srbije Evropskoj uniji, odnosno u periodu ratifikacije Ugovora o pristupanju Republike Srbije Evropskoj uniji.

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije:

a) Navođenje odredbi primarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,

b) Navođenje sekundarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,

Council Directive 94/80/EC of 19 December 1994;

Council Directive 96/30/EC of 13 May 1996;

Council Directive 2006/106/EC of 20 November 2006;

2012/412/EU: Commission Implementing Decision of 19 July 2012;

Council Directive 2013/19/EU of 13 May 2013.

v) Navođenje ostalih izvora prava Evropske unije i usklađenost sa njima,

g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost,

Ovim zakonom se ne vrši usklađivanje sa propisima Evropske unije iz tačke 4.b) iz razloga što ove odredbe mogu važiti samo kada Republika Srbije postane članica Evropske unije. Ove izmene će se izvršiti najkasnije godinu do dve pred pristupanje Republike Srbije Evropskoj uniji.

d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije

/

5. Ukoliko ne postoje odgovarajuće nadležnosti Evropske unije u materiji koju reguliše propis, i/ili ne postoje odgovarajući sekundarni izvori prava Evropske unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost, potrebno je obrazložiti tu činjenicu. U ovom slučaju, nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa. Tabelu usklađenosti nije potrebno popunjavati i ukoliko se domaćim propisom ne vrši prenos odredbi sekundarnog izvora prava Evropske unije već se isključivo vrši primena ili sprovođenje nekog zahteva koji proizilazi iz odredbe sekundarnog izvora prava (npr. Predlogom odluke o izradi strateške procene uticaja biće sprovedena obaveza iz člana 4. Direktive 2001/42/EZ, ali se ne vrši i prenos te odredbe direktive).

/

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava Evropske unije prevedeni na srpski jezik?

Delimično

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik Evropske unije?

Tekst Predloga zakona o lokalnim izborima nije preveden na jedan od službenih jezika Evropske unije.

8. Saradnja sa Evropskom unijom i učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti.

Kao što je navedeno u obrazloženju ovog zakona. Pojedine odredbe su rezultat rada Radne grupe koja je formirana između Republike Srbije i ODIHR a, kao i međustranačkog dijaloga.